



# COVID-19 NEDENİ İLE AB PAZARINDA TÜRKİYE VE ÇİN

MAYIS 2020

## İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ .....	3
GRAFİK LİSTESİ .....	3
ŞEKİL LİSTESİ .....	3
KISALTMALAR .....	3
1. COVID-19'UN AB'YE ETKİSİ.....	4
1.1. GENEL DURUM.....	4
1.2. KORONAVİRÜSÜN OLUMSUZ ETKİLERİ .....	4
1.3. AB GENELİNDE ALINAN TEDBİRLER.....	5
1.4. VAKA DEĞERLENDİRMESİ .....	6
2. COVID-19 SONRASI AB-ÇİN İLİŞKİLERİ.....	7
3. AB PAZARINDA TÜRKİYE'NİN ÖNE ÇIKABİLECEĞİ HEDEF SEKTÖRLER .....	9
4. ÜLKESEL BAZLI PAZAR ARAŞTIRMASI.....	12
4.1. ALMANYA .....	12
4.2. AVUSTURYA .....	13
4.3. BELÇİKA .....	13
4.4. BULGARİSTAN .....	14
4.5. ÇEK CUMHURİYETİ.....	14
4.6. DANİMARKA .....	15
4.7. ESTONYA.....	15
4.8. FİNLANDİYA .....	16
4.9. FRANSA.....	16
4.10. HIRVATİSTAN .....	17
4.11. HOLLANDA.....	18
4.12. İNGİLTERE .....	18
4.13. İRLANDA .....	19
4.14. İSPANYA.....	20
4.15. İSVEÇ .....	20
4.16. MACARİSTAN .....	21
4.17. MALTA .....	22
4.18. POLONYA .....	23
4.19. PORTEKİZ .....	24
4.20. ROMANYA .....	25
4.21. LETONYA.....	27
4.22. LİTVANYA.....	28
4.23. LÜKSEMBURG .....	29
4.24. İTALYA .....	30
4.25. GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMİ.....	31
4.26. SLOVAKYA.....	32
4.27. SLOVENYA.....	33
4.28. YUNANİSTAN .....	33
5. KAYNAKÇA .....	35

## TABLO LİSTESİ

Tablo 1: AB Ülkelerinde Koronavirüs Değerlendirmesi.....	6
Tablo 2: AB İthalatında Çin Halk Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti (1.000 USD) .....	10
Tablo 3: Türkiye'nin Almanya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler(1.000USD).....	12
Tablo 4: Türkiye'nin Avusturya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler(1.000USD) .....	13
Tablo 5: Türkiye'nin Belçika'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler(1.000USD) .....	13
Tablo 6: Türkiye'nin Bulgaristan'a İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler(1.000USD) .....	14
Tablo 7: Türkiye'nin Çek Cumhuriyeti'ne İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler(1.000USD).....	15
Tablo 8: Türkiye'nin Danimarka'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler(1.000USD) .....	15
Tablo 9: Türkiye'nin Estonya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	16
Tablo 10: Türkiye'nin Finlandiya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	16
Tablo 11: Türkiye'nin Fransa'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	17
Tablo 12: Türkiye'nin Hırvatistan'a İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	17
Tablo 13: Türkiye'nin Hollanda'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	18
Tablo 14: Türkiye'nin İngiltere'ye İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	19
Tablo 15: Türkiye'nin İrlanda'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	19
Tablo 16: Türkiye'nin İspanya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	20
Tablo 17: Türkiye'nin İsveç'e İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD).....	21
Tablo 18: Türkiye'nin Macaristan'a İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	22
Tablo 19: Türkiye'nin Malta'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	23
Tablo 20: Türkiye'nin Polonya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD).....	24
Tablo 21: Türkiye'nin Portekiz'e İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	25
Tablo 22: Türkiye'nin Romanya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD).....	26
Tablo 23: Türkiye'nin Letonya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD).....	28
Tablo 24: Türkiye'nin Litvanya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	29
Tablo 25: Türkiye'nin Lüksemburg'a İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD).....	30
Tablo 26: Türkiye'nin İtalya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD).....	31
Tablo 27: Türkiye'nin G.Kıbrıs Rum Yönetimine İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	32
Tablo 28: Türkiye'nin Slovakya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD).....	32
Tablo 29: Türkiye'nin Slovenya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD) .....	33
Tablo 30: Türkiye'nin Yunanistan'a İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD).....	34

## GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: AB Ülkelerinde Günlük Koronavirüs Vaka Sayısı .....	6
---	---

## ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Ocak-Mart 2020 Aylarında AB'nin İhracat ve İthalat Değişimi .....	9
--	---

## KISALTMALAR

COVID-19 : Korona Virüs Hastalığı – 19

USD: United States Dollar (Amerikan Doları)

GSYİH: Gayrisafi Yurt İçi Hasıla

AB: Avrupa Birliği

KDV: Katma Değer Vergisi

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

vs: vesaire

vb: ve benzeri

## 1. COVID-19'UN AB'YE ETKİSİ

İlk olarak Aralık 2019 tarihinde Çin'in Hubei bölgesinin başkenti olan Vuhan'da belirli bir neden olmaksızın gelişen ve tedavi ile aşılara cevap vermeyen bir zatürre görülmesi üzerine yeni bir koronavirüs teşhis edilmiştir. DSÖ, yeni ortaya çıkan bu koronavirüsü COVID-19 (corona virus disease-19) olarak isimlendirmiştir. Co ve Vi koronavirüsten, "d" İngilizcede hastalık anlamına gelen "disease" kelimesinden, 19 ise vakaların görülmeye başlandığı yıl olan 2019'dan gelmektedir. İlerleyen zamanlarda Avrupa, Kuzey Amerika ve Asya Pasifik'te yer alan çeşitli ülkelerde yaşanan virüs vakaları rapor edilmeye başlanmıştır. Bütün dünyaya hızla yayılan bu virüs sebebiyle 11 Mart 2020 tarihine gelindiğinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel salgın (pandemi) ilan edilmiştir.

### 1.1. GENEL DURUM

Mart ayının ortalarına doğru koronavirüsün başta İtalya, İspanya, Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık olmak üzere Avrupa'da hızla yayılmasıyla Avrupa'nın koronavirüs salgınının merkez üssü haline geldiği açıklanmıştır. Mart ve Nisan aylarında vaka sayıları hızlı bir şekilde artış göstermiş, koronavirüs sebebiyle ölümler görülmeye başlanmıştır. Koronavirüsle mücadele kapsamında etkilenen ülkeler hızlı bir şekilde reaksiyon göstermeye çalışmış, çeşitli önlem ve tedbir planları hazırlamışlardır. Birçok AB ülkesinde karantina uygulamaları başlamış, okullar kapatılmış, ülke genelinde olağanüstü hal durumları ilan edilmiştir. Fransa, İspanya, İtalya başta olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde sokağa çıkma yasağı uygulanmış, süpermarket ve eczaneler dışındaki işletmelere kısıtlamalar getirilmiştir. Avrupa Birliği ülkeleri, Mart ayında koronavirüsün yayılmasını yavaşlatmak amacıyla, üçüncü ülkelere AB alanına yapılacak yolculuklarda sınırların kapatılması konusunda anlaşmaya varmışlardır. Daha sonra Nisan ayında bu uygulamanın Mayıs ayına kadar uzatılmasına karar verilmiştir.

### 1.2. KORONAVİRÜSÜN OLUMSUZ ETKİLERİ

Avrupa'nın birçok ülkesinde medikal ekipman stoğunda azalmalar yaşanmış, hastanelerin doluluk oranları artmış, acil servisler, yoğun bakım servisleri koronavirüs şikayetiyle gelen hastalar ile dolmuştur. Birçok sağlık çalışanı koronavirüsten olumsuz etkilenmiştir. Birçok AB ülkesinde özel hastaneler geçici olarak kamulaştırılmış bazı hastaneler yalnızca koronavirüsle mücadele kapsamında kullanılmıştır.

Koronavirüs salgını AB ülkelerini olumsuz yönde etkilemiş ekonomik, toplumsal, sosyal bozulmalara sebep olmuştur. İşsizlik rakamları ülke farkı gözetmeksizin artmış, ülkelerin sağlık sistemleri büyük alarmlar vermeye başlamıştır. 2020 Mart ortasında karantina uygulamaları başladığından beri İspanya'da yaklaşık 900 bin işçi işini kaybetmiştir. Mart ayının ikinci yarısında 4 milyon Fransız işçi geçici işsizlik ödeneği için başvurmuştur. Benzer şekilde 1 milyon İngiliz işçi de destek kredi programına başvurmuştur. Almanya'daki yaklaşık yarım milyon şirket işçilerini, kısa süreli çalışma programlarına yönlendirmiştir. Alman kısa süreli çalışma tazminat programı Fransa ve İngiltere tarafından da uygulanmaya başlanmıştır.

Alman hükümeti, krizin bir sonucu olarak ekonomisinin neredeyse %10 daralabileceği öngörüsünde bulunmuş, Fransa Bankası Fransız ekonomisinin durgunluk içinde olduğunu ve 2020 yılının ilk çeyreğinde %6 daralabileceğini açıklamıştır. İspanya Merkez Bankası koronavirüs pandemisinin potansiyel etkilerini ortaya koyan ilk resmi rakam olan en kötü senaryo tahmininde, İspanyol ekonomisinin bu yıl %6.8 ile %12.4 arasında küçülebileceğini açıklamıştır.

Koronavirüs salgını AB genelinde birçok sektörde daralmalara sebep olmuştur. Birçok havayolu şirketi faaliyetlerini durdurmuştur. Özellikle turizm sektörü durma noktasına gelmiş; İspanya, İtalya, Fransa gibi GSYİH'sının önemli bir kısmını turizmin oluşturduğu ülkeler olumsuz etkilenmiştir. Hizmet sektörü de olumsuz etkilenmiş, birçok kültürel etkinlik iptal edilmiş, restoranlar, kafeler, müzeler kapatılmıştır. Airbus, Michelin, Skoda, Brembo, Maserati, Renault Grubu, Fiat, Lamborghini ve Ferrari dahil birçok firma İtalya, İspanya, Fransa, Sırbistan, Slovakya ve Polonya'daki fabrikalarında üretime ara vermiştir. Volkswagen, fabrikalarında üretimi iki haftalığına durdurmuştur.

### 1.3. AB GENELİNDE ALINAN TEDBİRLER

AB ülkeleri, koronavirüsle mücadele kapsamında çalışanlara, işletmelere, vatandaşlara oluşacak ekonomik yükü azaltmak adına birçok tedbir paketi açıklamışlardır. Euro bölgesinin en büyük ekonomilerinden biri olan Almanya, 350 milyar €'luk destek fonu açıklamıştır. Bu fon, koronavirüs ile mücadele eden işletmelere sınırsız kredi vermek amacıyla oluşturulmuştur. İngiltere Hükümeti, şirketlerin büyük işten çıkarılmalarını engellemek için birkaç ay boyunca işçi maaşlarının %80'ini ödemeyi taahhüt etmiş; serbest çalışan işçilere kayıp ücretler karşılığında geri ödeme yapılmış; vergi ödemelerini ertelemiş; artan işsizlik ödeneği oluşturmuş; küçük ve orta ölçekli şirketler için bir kredi programı oluşturmuş ve yardım kuruluşlarına bağış yardımı sağlamıştır. Fransa Hükümeti, işletmelerin artan sağlık kriziyle başa çıkmasına yardımcı olmak için 45 milyar €'luk bir acil durum destek paketi hazırlamıştır. 23 Nisan tarihinde ise söz konusu destek tutarı 110 milyar €'ya çıkarılmıştır.

Ayrıca Fransa'da doğalgaz-elektrik-su ödemelerinde erteleme, İtalya'da temizlik ürünlerinde %50 vergi muafiyeti, kiralarda %60 vergi muafiyeti, Bulgaristan'da COVID-19 ile mücadele için bütün sağlık çalışanları için ekstra ödenek (aylık 500 € prim), Fransa, Almanya ve İsveç'te daha önceden alınmış krediler için özellikle etkilenen KOBİ tarzı işletmelerin ödeme gücü göz önünde bulundurularak şartların yeniden lehte gözden geçirilmesi, İsveç'te özellikle işyeri kira sözleşmelerinin Nisan-Haziran dönemleri için düşürülmesi, Macaristan'da dağıtım servisi veren restoran ve marketlerin daha önce dağıtım izni almamış olmaları durumunda bu hizmeti verebilmeleri için yasal prosedürlerin en basit düzeye indirilmesi gibi önlemler alınmıştır.

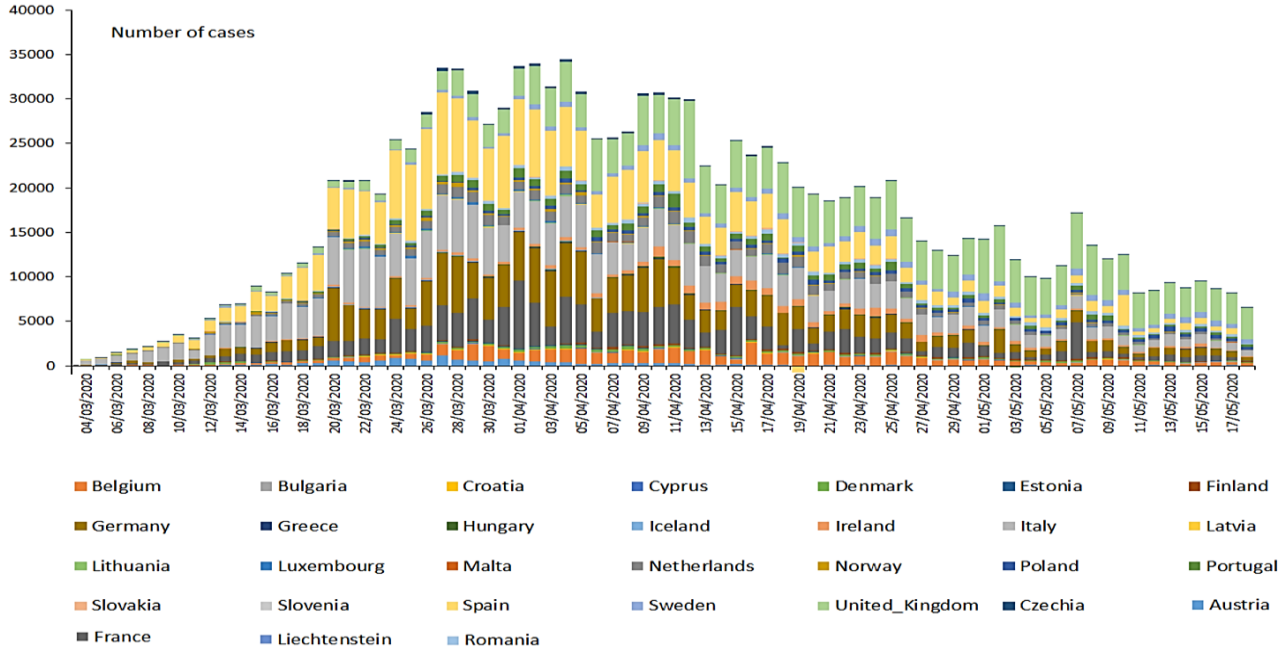
Küresel çapta yaşanan bu kriz, AB ülkelerinin virüsle başa çıkabilmek ve etkilerini azaltabilmek adına birlikte hareket etmelerini gerektirmiştir. AB, üye ülkelerinin salgına karşı mücadelelerinde desteklemek için yapısal fonlardan 37 milyar € ayrıldığını aynı zamanda ek olarak 2020 bütçesinden 3.1 milyar € ayrıldığını açıklamıştır. Avrupa Komisyonu, koronavirüs salgınıyla mücadeleye yardımcı olmak için AB ülkelerinin ithal ettiği tıbbi cihazlardan ve koruyucu ekipmanlardan alınan gümrük vergilerinden ve KDV'den geçici olarak feragat edildiğini açıklamıştır. Avrupa Birliği, üye ülkelere, işletmelere ve işçilere acil borç verme ve diğer yardımları sağlamak için 500 milyar €'luk bir paket oluşturmuştur. Avrupa Yatırım Bankası, 40 milyar € 'ya kadar acil durum destek paketi ile çok sayıda küçük ve orta ölçekli işletmelere yardımcı olmak için likidite desteği sunulacağını açıklamıştır. Avrupa Merkez Bankası (ECB), bu yıl üyelerine kriz sırasında yardımcı olmak için 750 milyar €'ya kadar ek bono satın alacağını belirtmiştir.

AB üye ülkeleri kendi aralarında da dayanışma örneği gerçekleştirmiştir. Fransa İtalya'ya 1 milyon maske bağışlamış, Çekya İtalya'ya 10.000 koruyucu giysi ve 3D baskılı solunum cihazları teslim etmiş, Avusturya, Almanya ve Lüksemburg İtalya ve Fransa'dan hasta kabul etmiş, Polonya, Romanya ve Almanya hastanelere yardım etmek için İtalya'ya doktor ekipleri göndermiş, Almanya, vantilatörler ve anestezi maskeleri de dahil olmak üzere İtalya'ya 7 ton tıbbi ekipman sağlamıştır.

## 1.4. VAKA DEĞERLENDİRMESİ

Koronavirüs salgını dünya çapında 210 ülke ve bölgeyi etkilemektedir. 17 Mart tarihinde Karadağ'da vakaların açıklanmasıyla Avrupa kıtasının tamamında koronavirüs vakaları görüldüğü açıklanmıştır. Dünya genelinde 18 Mayıs 2020 itibarıyla toplam onaylanmış vaka sayısı 4 milyon 857 bin 311'e ulaşmıştır. 1 milyon 888 bin 164 iyileşen hasta varken koronavirüs nedeniyle 318 bin 419 hasta hayatını kaybetmiştir. Avrupa'da toplam 1 milyon 797 bin 33 vaka vardır. Dünya genelindeki vakaların yaklaşık %37'si Avrupa kıtasındadır. Avrupa kıtasının genelinde koronavirüs sebebiyle hayatını kaybeden toplam hasta sayısı 163 bin 463 olarak görülürken, toplam iyileşen sayısı 778 bin 879'dur.

Grafik 1: AB Ülkelerinde Günlük Koronavirüs Vaka Sayısı



**Kaynak:** Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi

Avrupa'da en çok vaka görülen ülke 278 bin 188 onaylanmış vaka ile İspanya'dır. İkinci sırada en çok vaka görülen ülke 246 bin 406 ile Birleşik Krallık'tır. Ardından, İtalya 225 bin 886 ile Fransa 179 bin 569 ile ve Almanya 177 bin 213 onaylanmış vaka sayısı ile Avrupa'nın en çok koronavirüs vakası görülen ülkeleri arasındadır. Koronavirüs kaynaklı AB ülkeleri içerisinde en çok ölüm 34 bin 796 ile Birleşik Krallık'ta gerçekleşmiştir. İtalya'da 32 bin 7, Fransa'da 8 bin 97 hasta koronavirüs sebebiyle hayatını kaybetmiştir. En çok iyileşen hasta ise 195 bin 945 ile İspanya'da bulunmaktadır. Almanya'da 154 bin 600 İtalya'da ise 127 bin 326 iyileşen hasta bulunmaktadır.

Tablo 1: AB Ülkelerinde Koronavirüs Değerlendirmesi

AB ÜLKELERİ	VAKA SAYISI	İYİLEŞEN SAYISI	ÖLÜM SAYISI
<b>TOPLAM</b>	<b>1.797.033</b>	<b>797.879</b>	<b>163.463</b>
İspanya	278.188	195.945	27.709
Birleşik Krallık	246.406	Bilinmiyor	34.796
İtalya	225.886	127.326	32.007
Fransa	179.569	61.213	28.108
Almanya	177.213	154.600	8.097
Belçika	55.559	14.657	9.080
Hollanda	44.141	Bilinmiyor	5.694
İsviçre	30.597	27.500	1.886
Beyaz Rusya	30.572	10.130	171

İsveç	30.377	4.971	3.698
Portekiz	29.209	6.430	1.231
İrlanda	24.200	19.470	1.547
Polonya	18.885	7.628	936
Romanya	17.036	9.930	1.12
Avusturya	16.269	14.614	629
Danimarka	10.968	9.301	548
Sırbistan	10.699	4.799	231
Çekya	8.527	5.633	298
Norveç	8.257	32	233
Finlandiya	6.380	5.000	300
Moldova	6.138	2.425	217
Lüksemburg	3.947	3.715	107
Macaristan	3.535	1.400	462
Yunanistan	2.836	1.374	165
Bulgaristan	2.235	612	110
Hırvatistan	2.228	1.946	95
Litvanya	1.547	997	59
Slovakya	1.495	1.185	28
Slovenya	1.466	274	104
Letonya	1.009	662	19
Malta	558	456	6
Estonya	1.784	938	64
Kıbrıs Rum Kesimi	917	515	17

*Kaynak: Worldometers*

## 2. COVID-19 SONRASI AB-ÇİN İLİŞKİLERİ

Covid-19 salgını, bir sağlık krizi olarak ortaya çıkmış olmakla birlikte salgının yıkıcı gücü, salgından aylar hatta yıllar önce ortaya çıkabilecek olan jeopolitik, ekonomik ve sosyal alanlardaki diğer krizleri de beraberinde getirmekte ve var olanları ise körüklemektedir.

Avrupa'nın Covid-19'un neden olduğu krizle mücadele ettiği bu dönemde Avrupa ile Çin arasındaki ilişkinin karmaşıklığı da tam olarak gün yüzüne çıkmış durumdadır. Krizin kendisi birçok yönden daha önce benzeri görülmemiş bir durum olsa da Çin ilk kez Avrupa vatandaşları ve Avrupa hükümetleri için oldukça kritik öneme haiz bir konuda daha belirgin bir şekilde yer almaktadır. Bu nedenle Çin, Avrupa kıtası boyunca Covid-19 etrafında şekillenen tartışmalarının göze çarpan bir parçası haline gelmiş durumdadır. Çin ile ilişkilerin mevcut kriz boyunca evrimleşme biçiminin ve bu ilişkilerin etrafındaki tartışmaların, kriz ortadan kalktıktan çok sonra bile Avrupa-Çin ilişkileri üzerinde kalıcı bir etkiye neden olmaya devam edeceği öngörülmektedir.

World Politics Review'de yayınlanan "Is the EU's COVID-19 Response Losing Central and Eastern Europe to China?" adlı bir makaleye göre Çin, son zamanlarda, sorumlu davranan küresel güç şeklinde bir imaj yansıtmak amacıyla koronavirüs pandemisi hakkında yaptığı yayınları, özellikle de Wuhan'daki erken salgın hakkındaki şeffaflık eksikliğini yeniden tasarlamak için ortak girişimlerde bulunmaktadır. Avrupa ise bu girişimlerin merkezinde yer almaktadır. Çin'e ait medya organları İtalya'nın yeni koronavirüsün kaynağı olduğunu ima ederken Pekin'in Avrupa ülkelerini zayıf kriz yönetimi nedeniyle suçladığı ve kalitesiz tıbbi yardım sağladığı belirtilmektedir.



Söz konusu olaylar nedeniyle, Çin'in Avrupa Birliği ile ilişkilerinin koronavirüs sonrası dönemde daha da gerginleşmesi beklenmektedir. AB ise bu süreçte Çin'in koronavirüs pandemisini ve ekonomik yansımalarını finansal olarak zayıf olan Orta, Doğu ve Güney Avrupa ülkeleri arasındaki siyasi ve ekonomik etkisini daha da ileriye taşımak için bir fırsat olarak kullanabileceğinden korkmaktadır. Bu durumdan ise tam teşekküllü AB oluşumu ile birlikte AB'ye katılmak isteyen Balkan ülkeleri de etkilenmektedir.

Mart ayı sonlarında Avrupa Komisyonu pandeminin ekonomik açıdan yarattığı şoklardan kaynaklanan artan yabancılaşma riskine karşı üye devletlerin kritik sektörlerini korumaları gerektiğine yönelik bir rehber yayınlamıştır. Söz konusu belgede özellikle Çin'den bahsedilmese de AB yetkilileri 2008'deki küresel mali kriz sonrasında olduğu gibi Çin'in Avrupa'daki ekonomik etkisini artırmaya çalışacağından endişe duymaktadır. 2008 yılından beri Çinli yatırımcıların Avrupa çapında yavaş yavaş etkileyici bir yatırım portföyü oluşturduğu bilinmektedir. Covid-19'un ekonomik etkisi göz önüne alındığında Avrupalı şirketlerin 2008'e benzer şekilde savunmasız bir durumda kalması ihtimali Çin'in etkisini arttırmasına sebep olacağından endişe yaratmaktadır. Aynı zamanda, bazı Avrupa ülkeleri yaşanan sağlık krizinin hemen ardından ekonomilerini yeniden inşa etmek için büyük bir finansman talep edecektir. Söz verilen AB yardımının yeterli olmaması durumunda ülkelerin Çin'e yönelmek zorunda kalabileceği düşünülmektedir.

Ancak AB açısından bu durum, Çin'in söz konusu ülkeler arasındaki siyasi nüfuzunun artması anlamına gelmektedir. Salgın öncesinde Çin, 12 AB üyesi dahil olmak üzere Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile Çin'in oluşturduğu bir forum olan 17+1 grubu içinde kendi başına önemli siyasi etki yaratmak için yatırımlarından yararlanmayı başarmıştır. AB yetkilileri ise söz konusu gruplanmayı AB'nin Çin'e karşı bütüncül bir yaklaşım benimsemesini engellediği için eleştirmektedir. Geçmişte, örneğin Macaristan ve Yunanistan, her iki AB üyesi de, Çin'in siyasi faaliyetlerini veya insan hakları sicilini eleştirmeye çalışan AB kararlarının etkisini azaltmaya çalıştığı bilinmektedir. AB, Çin'in bu etkiyi arttırmak için Avrupa'daki "maske diplomasisini" hangi şekilde kullanabileceğinden endişe duymaktadır. Bazı tepkilere rağmen, Çin'in gönderdiği tıbbi yardımlar AB'nin İtalya ve İspanya gibi Covid-19'dan en fazla etkilenmiş ülkeleri ve Orta ve Doğu Avrupa'nın bazı bölgelerinde memnuniyetle karşılanmıştır. AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell ise Çin'in yoğun bir şekilde "ABD'ye kıyasla daha sorumlu ve güvenilir bir ortak olduğu" mesajını verirken söylem çatışmalarında AB'yi itibarsızlaştırma girişimlerinde bulunduğu ve Avrupalıların virüsün taşıyıcıları gibi damgalandığı bazı durumlar yaşandığını ifade etmiştir.

Yaşanan bu süreçte AB, Çin karşısında daha iddialı ve kendinden emin davranmaya çalışmaktadır. Ancak yine de birçok analist, koronavirüs krizinden sonra bile AB'nin Çin üzerinde bir bütün olarak anlaşmaya varabileceğini düşünmemektedir.

Avrupa'nın Çin ile ilgili artan hayal kırıklığının ekonomik arenada daha fazla hissedileceği öngörülmektedir. 2020'nin, AB-Çin yatırım anlaşması üzerine imzaların atılacağı bir yıl olacağı düşünülürken oldukça yavaş ilerleyen müzakere sürecinin bir sonucu olarak koronavirüs salgını gölgesinde söz konusu anlaşma askıya alınmıştır. Çin Cumhurbaşkanı Şi Jinping'in AB hükümet başkanları ve liderleriyle bir araya gelmesi ve Eylül ayında Almanya'nın Leipzig kentinde düzenlenmesi beklenen özel bir zirvenin de gerçekleştirip gerçekleştirilemeyeceği henüz netlik kazanmamıştır.

Bununla birlikte, birçok analist, AB-Çin yatırım anlaşmasının bu yıl hayata geçirilme olasılığının çok düşük olduğunu ve Avrupa'nın Çin ekonomisine ne kadar bağımlı olduğuna ilişkin ortaya çıkan endişelerin çalışmalara başka bir yön kazandıracağını düşünmektedir. Fransa Maliye Bakanı Bruno Le Maire ise yaşanan süreç nedeniyle küresel ekonomide koronavirüs [salgını] "öncesi" ve "sonrası" olacağının altını çizerek belirli ürünlerin tedariki için Çin başta olmak üzere birkaç büyük güce olan bağımlılıkların azaltılması gerektiğini belirtmiştir.



Avrupa İstatistik Kurumu (Eurostat) tarafından 15 Mayıs 2020 tarihinde yayınlanan dış ticaret verileri incelendiğinde Mart ayında AB dışı ülkelere yapılan ihracat ve ithalat toplamının Ocak ayına kıyasla 252 milyar Euro seviyesinden 228 milyar Euro seviyesine gerilediği görülmektedir. Söz konusu gerileme durumu 5 ana ticaret ortağına yapılan ihracatların hepsi için geçerli olsa da en yüksek düşüşlerden biri %-7,1 oranı ile Çin’de yaşanmıştır. 5 ana ortaktan yapılan ithalatlar ele alındığında ise en önemli düşüşün %-11 ile Çin’den yapılan ithalatı etkilediği görülmektedir.

**Şekil 1: Ocak-Mart 2020 Aylarında AB’nin İhracat ve İthalat Değişimi**



**Kaynak:** Avrupa İstatistik Kurumu

Buna paralel olarak, AB ve Çin arasındaki toplam ticaret %-9,6’lık gerilemeyle birlikte söz konusu beş ticaret ortağı ile olan ticaretlerdeki değişimlere kıyasla daha yüksek bir düşüş yaşamıştır.

Birçok analist tarafından Çin’in koronavirüs krizini ele alış şekli, salgın hakkında şeffaflık sağlamama ve dezenformasyon kampanyası gerçekleştirme, Avrupalı ülkelere gönderilen tıbbi yardımların standartların altında olması nedeniyle AB-Çin arasındaki ilişkilerde son on yılın en düşük noktasının görüldüğü ifade edilmektedir. Bunlara ek olarak AB ile Çin arasındaki ticarete son aylarda görülen düşüşler ve AB’nin Çin’e olan bağımlılığı azaltmak istemesi nedeniyle Çin pazarı Avrupa ülkeleri tarafından yeteri kadar güvenli görülmemeye başlamıştır. Avrupalı hükümetlerin, tedarik zincirlerini Çin dışına çıkarma hususunda firmaları teşvik çalışmaları gerçekleştirmeye devam etmesiyle Avrupalı ithalatçıların yeni pazar arayışına girmeleri kaçınılmaz olmaktadır.

### 3. AB PAZARINDA TÜRKİYE’NİN ÖNE ÇIKABİLECEĞİ HEDEF SEKTÖRLER

Ülkemizin 2020 yılına ilişkin beklentileri geçen iki yıla kıyasla olumlu seyrederken meydana gelen pandemi sonrası ülkemiz ekonomisinin 2020 ve gelecek yıllardaki performanslarına ilişkin yapılan araştırmalar da değişiklik kazanmaktadır.

Söz konusu pandemi, Çin Halk Cumhuriyeti’nin Wuhan kentinde ortaya çıkmasıyla öncelikle Çin Halk Cumhuriyeti olmak üzere Avrupa ve Amerika’yı da sosyo-kültürel ve ekonomik açılarından etkisi altına almış, ve ülkemizde de etkilerini göstermiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti' nin ekonomisi de koronavirüsten halihazırda olumsuz etkilenmiş durumda ve şu aşamada, ve bu ekonomik dalgalanmalar ve beraberinde getirdiği güven kaybının telafi edilmesi sürecinin uzun vadede nasıl şekilleneceğini ve küresel ekonominin bütününe nasıl yansıtacağı tartışma konusudur.

Moody's'in bir modellemesine göre en iyi senaryoda bile, koronavirüs nedeniyle Çin'in 2020 yılı GSYİH büyümesi ilk çeyrekte 2 puan, yılın bütününde ise 0,8 puan düşük çıkacağı beklenmektedir. Çin'in 2019 yılı büyümesi resmi verilere göre yüzde 6,1 olarak gerçekleşmişti. Mevcut koşullar altında bu rakamın yüzde 5'li seviyelere inmesine kesin gözüyle bakıldığı gibi nispeten olumsuz senaryolar üzerinden yüzde 4,8-4,9'luk tahminler de yürütülmektedir. Burada en kritik soru, salgının ne zaman kontrol altına alınabileceğidir. Bu anlamda ciddi bir belirsizlik olduğu gibi Çin hükümetinin kriz yönetiminin ihtiyaç duyulan güven ortamını sağlayamamış olması da karamsarlığın artmasına yol açmaktadır

Devam eden salgın sürecinde öngöründe bulunmanın çok da kolay olmadığını da bir kenara koyarsak, mevcut tabloların COVID-19 sonrasında ön plana çıkacak eğilimlere dair güçlü sinyaller verdiği görülmektedir.

Söz konusu sinyaller eşliğinde küresel ekonomilerdeki problemler ile ilişkili olan ticaret, yatırım ve üretim konularına yansımaları, tüm dünyayı etkilediği gibi ülkemiz için de çeşitli yönlerden önem taşıdığı ifade edilmektedir. Özellikle COVID-19 sonrası ekonomik yeniden yapılanmada her türlü desteğe ihtiyaç duyulacak olan AB devletleri için ülkemiz, gün itibarıyla bulunduğu noktada hem salgınla mücadele performansı hem de devletin kapasite projeksiyonu sayesinde birçok ülkeden pozitif anlamda ayrılmaktadır.

Bu ayrıcalığı avantaja çevirebilmek adına yapılan çalışma, Çin Halk Cumhuriyeti-Avrupa Birliği-Türkiye Ticari faaliyetleri 2017/18 ve 2018/19 yıllarına ilişkin veriler incelenerek analiz edilmiştir. Söz konusu analiz sırasında, ülkemizin dünyaya yaptığı ihracatta değeri 1 Milyar USD ve üzeri olan ürünler ile, Avrupa Birliği ülkelerinin toplamda ülkemizden 1 Milyar USD üzerinde ithalat yaptığı ürün kalemleri çakıştırılmıştır.

**Tablo 2: AB İthalatında Çin Halk Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti (1.000 USD)**

GTİP	Ürün Açıklaması	AB'nin Çin'den İthalatı						AB'nin Türkiye'den İthalatı					
		2017	2018	2019	2017/18, %	2018/19, %	AB'nin Toplam İthalatında Çin, %	2017	2018	2019	2017/18, %	2018/19, %	AB'nin Toplam İthalatında TR, %
Toplam		498.397.804	547.804.142	553.340.796	10%	1%	8,87%	84.610.954	96.610.917	96.844.115	12%	0%	1,55%
87	Motorlu Kara Taşıtları, Traktörler, Bisikletler, Motosikletler Ve Diğer Kara Taşıtları; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	9.940.503	11.428.173	12.285.869	15%	8%	1,87%	21.840.375	24.561.655	23.643.943	11%	-4%	3,60%
84	makinalar ile mekanik cihazları	104.918.263	116.853.917	117.208.516	11%	0%	15,62%	8.832.279	10.277.907	10.613.304	14%	3%	1,41%
61	Örme Giyim Eşyası Ve Aksesuarı	18.590.358	19.366.691	18.570.994	4%	-4%	18,72%	7.560.686	8.037.827	7.830.129	6%	-3%	7,89%
62	Örülmemiş Giyim Eşyası Ve Aksesuarı	20.876.809	21.514.866	20.393.474	3%	-5%	20,48%	5.535.139	5.993.631	5.966.436	8%	0%	5,99%
85	Elektrikli Makina Ve Cihazlar Ve Bunların Aksam Ve Parçaları;	149.937.358	165.897.363	170.652.106	11%	3%	25,20%	5.101.357	5.565.152	5.224.188	8%	-7%	0,77%
72	Demir ve çelik	4.039.051	4.270.778	3.484.394	6%	-18%	2,34%	2.796.593	4.858.839	4.304.467	42%	-13%	2,89%
73	Demir veya çelikten eşya	10.697.416	12.141.668	12.914.942	14%	6%	11,30%	2.841.256	3.565.526	3.474.915	20%	-3%	3,04%
39	Plastikler ve mamulleri	12.527.190	13.995.416	14.497.363	12%	4%	6,17%	2.780.126	3.156.385	3.198.888	12%	1%	1,36%

27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılması ndan elde edilen ürünler; bitümlü maddeler;	544.111	699.116	807.495	28%	16%	0,12%	796.597	1.105.622	2.862.776	28%	61%	0,43%
08	Yenilebilir meyve ve fındık; narenciye veya kavun kabuğu	450.163	485.913	504.207	8%	4%	0,92%	2.117.865	2.283.973	2.315.704	7%	1%	4,25%
71	Doğal veya kültür incileri, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, kaplanmış metaller ...	2.257.672	1.991.678	2.176.655	-12%	9%	1,38%	823.265	1.326.496	2.057.090	38%	36%	1,31%
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	4.649.505	4.734.658	4.593.529	2%	-3%	6,66%	1.730.265	2.062.931	1.936.756	16%	-7%	2,81%
76	Alüminyum ve mamulleri	3.425.263	4.406.346	4.504.003	29%	2%	5,92%	1.583.453	1.889.110	1.819.140	16%	-4%	2,39%
94	Mobilya; yatak takımları, şilteler, şilte destekleri, minderler ve benzeri doldurulmuş mobilyalar; ...	21.140.350	22.209.174	23.279.026	5%	5%	24,00%	1.266.625	1.448.312	1.507.385	13%	4%	1,55%
63	Diğer hazır tekstil ürünleri; setleri; yıpranmış giysiler ve yıpranmış tekstil ürünleri;	5.363.648	5.764.011	5.993.193	7%	4%	27,49%	1.456.169	1.451.197	1.367.821	0%	-6%	6,27%
20	Sebze, meyve, kuruyemiş veya bitkilerin diğer kısımlarının preparatları	576.586	598.583	541.358	4%	-10%	1,85%	1.285.445	1.267.325	1.290.865	-1%	2%	4,40%

Kaynak: ITC Trade Map

Avrupa Birliği'nde bulunan 28 ülkenin 2019 yılında ülkemizden ithal ettiği ürünlerin değeri 96,8 Milyar değerinde olmuştur. Bir önceki yıla oranla artış göstermemesine rağmen, 2017-18 yılları arasında %12 oranında artış göstermiştir. Söz konusu yıllarda AB'nin Çin'den ithalatında görülen artış ise %10 civarında kalmıştır. Avrupa Birliği pazarında Çin'in payının daha fazla olmasına rağmen, pandemi sürecinde yaşanan gelişmeler ve değişimler de göz önünde bulundurulduğunda, ülkemiz için Avrupa Birliği Pazarının avantajlı bir konuma geleceği söylenebilir.

Kara Taşıtları, Parçaları Ve Bunların Aksesuarları (Demiryolu Veya Tramvay Vagonları Hariç) Avrupa Birliği ülkelerinin toplamda ülkemizden en fazla ithal ettiği ürünlerin başında gelmektedir. İkinci sırada ise, Nükleer Reaktörler, Kazan: Makina Ve Cihazlar, Aletler, Parçaları bulunmaktadır. 84 GTIP Kodlu bu ürün grubunun AB ülkeleri tarafından 2017/18 ve 2018/19 yıllarında ithalatı ülkemiz için oransal bazda Çin'den yapılan ithalata kıyasla daha olumlu seyretmiştir. Bu pozitif artışın 2020 ve sonraki yıllar için de gözlenebileceği ön görülmektedir.

62 GTIP Kodlu Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarları'nın AB tarafından ithal edilmesinde ülkemiz Çin Halk Cumhuriyeti'ne kıyasla oransal olarak avantajlı konumdadır.

27 GTIP Kodlu Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar ve Müstahsalları, Mumlar ürün grubunda 2017/18 döneminde ülkemiz ve Çin için gerçekleşen artış oransal olarak eşit olsa da; 2018/19 yılında AB'nin ülkemizden ithalatı oransal bazda Çin'e kıyasla 4 kat artış göstermiştir.

20 GTIP Kodlu Sebze, Meyve ve Bitki Parçalarını kapsayan ürünlerin AB tarafından Çin'den ithalatında 2018/19 yıllarında bir önceki yıla oranla %10 daralma gözlenmektedir. Ülkemiz ise, kısmi de olsa artış yaşamaktadır. Pandemi sonrası sarsılan güven sebebiyle Gıda ve türevleri için AB Pazarı ülkemiz adına potansiyel teşkil edebilecektir.

## 4. ÜLKESEL BAZLI PAZAR ARAŞTIRMASI

### 4.1. ALMANYA

Almanya'nın Çin'den 122.7 milyar dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Almanya'nın Çin'den ithal ettiği en önemli 30 ürün kalemini incelediğimizde ise; 9999, 9403, 9401, 8708, 8528, 8516, 6204, 6110 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Özellikle tekstil ve mobilya sektörlerinde Almanya'nın Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat rakamlarının çok üzerindedir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; Çin, ülkemizin de üretiminde ve ihracatında güçlü olduğu 6110 ve 6204 tekstil ürünleri bazında Almanya'ya toplamda 1.6 trilyon dolar fazla ürün satmıştır. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu iki sektörün potansiyeli gözler önündedir. Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu, kur avantajı gibi faktörleri değerlendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

Tablo 3: Türkiye'nin Almanya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler(1.000USD)

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Almanya'ya İhracatı		Almanya'nın Dünyadan İthalatı	Almanya'nın Çin'den İthalatı	Almanya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
9999	Başka yerde belirtilmeyen ürünler	2.769.380	15.614	0,56%	81.031.997	3.333.773	0
9403	Oturmaya mahsus Mobilya	1.704.557	106.043	6,22%	6.217.646	1.050.180	0
9401	Mobilya parça ve Aksamları	1.056.207	94.185	8,92%	7.832.339	1.341.616	0
8708	Otomobil Parçaları ve Aksamları	4.365.142	830.943	19,04%	39.541.788	1.335.549	0
8528	Monitör, TV, Projeksiyonlar..	1.342.029	263.921	19,67%	5.946.351	1.634.083	0
8516	Elektrikli veya su depolu ısıtıcılar, türevleri..	1.075.180	109.102	10,15%	4.303.491	1.480.884	0
6204	Bayan ve çocuk tekstil ürünleri...	2.947.082	402.053	13,64%	4.865.021	1.207.118	0
6110	Kazaklar, süveterler, hırkalar...	1.976.631	437.992	22,16%	4.681.884	1.266.471	0

Kaynak:Trade Map

## 4.2. AVUSTURYA

Avusturya'nın Çin'den 6.3 milyar dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Avusturya'nın Çin'den ithal ettiği en önemli 30 ürün kalemini incelediğimizde ise; 9999, 8516, 8544, 9401, 9403 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu ürün kalemlerini içeren sektörler; elektrik-elektronik ve mobilya sektörleridir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; söz konusu bütün sektörlerde Estonya'nın Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat rakamlarının çok üzerindedir. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu iki sektörün potansiyeli gözler önündedir. Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu, kur avantajı gibi faktörleri değerlendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

**Tablo 4: Türkiye'nin Avusturya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler(1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Avusturya'ya İhracatı		Avusturya'nın Dünyadan İthalatı	Avusturya'nın Çin'den İthalatı	Avusturya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
9999	Başka yerde belirtilmeyen ürünler	2.769.380	200	0,01%	5.254.401	98.393	0
9403	Oturmaya mahsus Mobilya	1.704.557	10.135	0,59%	1.508.175	81.809	0
9401	Mobilya parça ve Aksamları	1.056.207	14.769	1,40%	1.027.024	96.837	0
8544	İzole edilmiş teller kablolar..	2.072.181	16.313	0,79%	1.715.524	52.850	0
8516	Elektrikli veya su depolu ısıtıcılar, türevleri..	1.075.180	7.485	0,70%	688.102	104.750	0

*Kaynak: Trade Map*

## 4.3. BELÇİKA

Belçika'nın Çin'den 19 milyar dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Belçika'nın Çin'den ithal ettiği en önemli 30 ürün kalemini incelediğimizde ise; 9403, 9401, 8708, 8703, 8516, 7210, 6204, 6110, 6104 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu ürün kalemlerini içeren sektörler; demir-çelik, elektrik-elektronik, mobilya, otomotiv ve tekstil sektörleridir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; söz konusu bütün sektörlerde Belçika'nın Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat rakamlarının çok üzerindedir. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu iki sektörün potansiyeli gözler önündedir. Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu, kur avantajı gibi faktörleri değerlendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

**Tablo 5: Türkiye'nin Belçika'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler(1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Belçika'ya İhracatı		Belçika'nın Dünyadan İthalatı	Belçika'nın Çin'den İthalatı	Belçika'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
9403	Oturmaya mahsus Mobilya	1.704.557	18.813	1,10%	1.477.813	231.192	0
9401	Mobilya parça ve Aksamları	1.056.207	12.575	1,19%	1.283.587	247.608	0
8708	Otomobil Parçaları ve Aksamları	4.365.142	173.469	3,97%	8.895.746	252.736	0
8703	Motorlu araçlar	11.898.186	431.149	3,62%	39.865.794	574.147	0

8516	Elektrikli veya su depolu ısıtıcılar, türevleri..	1.075.180	9.737	0,91%	839.902	255.391	0
7210	Demir – çelik maddeleri..	1.018.639	31.059	3,05%	1.778.257	301.540	0
6204	Bayan ve çocuk cekeler, elbiseler, etekler...	2.947.082	19.128	0,65%	1.071.114	252.331	0
6110	Kazaklar, süveterler, hırkalar...	1.976.631	43.216	2,19%	1.118.305	212.714	0
6104	Bayan ve çocuk cekeler, elbiseler, etekler örme...	1.249.696	14.970	1,20%	660.721	127.192	0

Kaynak: Trade Map

#### 4.4. BULGARİSTAN

Fransa'nın Çin'den 1.7 milyar dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizden ithalatı ise 2.5 milyar doları geçmektedir. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Bulgaristan'ın Çin'den ithal ettiği en önemli 30 ürün kalemini incelediğimizde ise; 9403, 9401, 8544, 8516, 4011 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu ürün kalemlerini içeren sektörler; beyaz eşya aksam ve parçaları, elektrik-elektronik, mobilya ve kauçuk sektörleridir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; söz konusu bütün sektörlerde Bulgaristan'ın Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları ile çok yakındır hatta teller ve kablolar ürün grubunda ülkemiz öndedir. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu iki sektörün potansiyeli gözler önündedir. Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu, kur avantajı gibi faktörleri değerlendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

Tablo 6: Türkiye'nin Bulgaristan'a İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler(1.000USD)

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Bulgaristan'a İhracatı		Bulgaristan'ın Dünyadan İthalatı	Bulgaristan'ın Çin'den İthalatı	Bulgaristan'ın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
9403	Oturmaya mahsus Mobilya	1.704.557	18.891	1,11%	150.542	20.989	0
9401	Mobilya parça ve Aksamları	1.056.207	11.210	1,06%	102.499	37.876	0
8544	İzole edilmiş teller kablolar..	2.072.181	42.561	2,05%	358.221	14.982	0
8516	Elektrikli veya su depolu ısıtıcılar, türevleri..	1.075.180	11.867	1,10%	154.461	38.143	0
4011	Kauçuktan dış lastikler	1.506.147	11.101	0,74%	216.517	17.921	0

Kaynak: Trade Map

#### 4.5. ÇEK CUMHURİYETİ

Çek Cumhuriyeti'nin Çin'den 28.2 milyar dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizden ithalatı ise 941 milyon dolardır. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Çek Cumhuriyeti'nin Çin'den ithal ettiği en önemli 30 ürün kalemini incelediğimizde ise; 8708, 8528, 8516 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu ürün kalemlerini içeren sektörler; Otomobil Parçaları ve Aksamları Monitör, TV, Projeksiyonlar.. Elektrikli veya su depolu ısıtıcılar, türevleri... ürün gruplarıdır. Aşağıdaki tablodan da görüldüğü gibi; söz konusu bütün sektörlerde Çek Cumhuriyeti'nin Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat rakamlarından fazladır. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu iki sektörün potansiyeli gözler önündedir. Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu,

kur avantajı gibi faktörleri değendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

**Tablo 7: Türkiye'nin Çek Cumhuriyeti'ne İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler(1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Çek C.'ne İhracatı		Çek C.'nin Dünyadan İthalatı	Çek C.'nin Çin'den İthalatı	Çek C.'nin Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
8708	Otomobil Parçaları ve Aksamları	4.365.142	64.227	1,47%	11.303.478	246.677	0
8528	Monitör, TV, Projeksiyonlar..	1.342.029	22.615	1,69%	1.587.113	908.593	0
8516	Elektrikli veya su depolu ısıtıcılar, türevleri..	1.075.180	8.702	0,81%	573.560	172.417	0

Kaynak:Trade Map

## 4.6. DANİMARKA

Danimarka'nın Çin'den 7 milyar dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Danimarka'nın Çin'den ithal ettiği en önemli 15 ürün kalemini incelediğimizde ise; 6110, 6204, 9401, 9403 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Özellikle tekstil ve mobilya sektörlerinde Danimarka'nın Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat rakamlarının çok üzerindedir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; Çin, ülkemizin de üretiminde ve ihracatında güçlü olduğu 6110 ve 6204 tekstil ürünleri bazında Danimarka'ya 261,9 milyon dolar fazla ürün satmıştır. Mobilya sektöründe ise ülkemiz Çin'in Danimarka'ya satmış olduğu rakamların çok gerisinde kalmıştır. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu iki sektörün potansiyeli gözler önündedir. Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu, kur avantajı gibi faktörleri değendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

**Tablo 8: Türkiye'nin Danimarka'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler(1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Danimarka'ya İhracatı		Danimarka'nın Dünyadan İthalatı	Danimarka'nın Çin'den İthalatı	Danimarka'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	1.976.631	30.024	2	673.109	165.078	0%
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	2.947.082	114.610	4	807.528	241.558	0%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	1.056.207	2.390	-	724.845	184.893	0%
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	1.704.557	4.585	-	940.849	157.160	0%

Kaynak:Trade Map

## 4.7. ESTONYA

Estonya'nın Çin'den 782 milyon dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Estonya'nın Çin'den ithal ettiği en önemli 30 ürün kalemini incelediğimizde ise; 4011, 7308, 8528,8544, 9401, 9403 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu ürün kalemlerini içeren sektörler; kauçuk, demir-çelik, elektrik-elektronik ve mobilya sektörleridir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; söz konusu bütün sektörlerde Estonya'nın Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat rakamlarının çok üzerindedir. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu iki sektörün potansiyeli gözler önündedir. Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu, kur avantajı



gibi faktörleri değendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

**Tablo 9: Türkiye'nin Estonya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Estonya'ya İhracatı		Estonya'nın Dünyadan İthalatı	Estonya'nın Çin'den İthalatı	Estonya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.506.147	455	-	92.358	7.077	0%
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	1.326.842	3.676	-	87.496	9.228	0%
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	1.342.029	477	-	95.399	5.116	0%
8544	İzole edilmiş tel, kablo	2.072.181	673	-	125.355	8.971	0%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	1.056.207	357	-	59.465	7.833	0%
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	1.704.557	315	-	79.351	5.741	0%

Kaynak: Trade Map

## 4.8. FİNLANDİYA

Finlandiya'nın Çin'den 2.5 milyar dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Finlandiya'nın Çin'den ithal ettiği en önemli 30 ürün kalemini incelediğimizde ise; 4011, 7308, 8516 , 9401, 9403 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu ürün kalemlerini içeren sektörler; kauçuk, demir-çelik, elektrik-elektronik ve mobilya sektörleridir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; söz konusu bütün sektörlerde Finlandiya'nın Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat rakamlarının çok üzerindedir. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu iki sektörün potansiyeli gözler önündedir. Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu, kur avantajı gibi faktörleri değendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

**Tablo 10: Türkiye'nin Finlandiya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Finlandiya'ya İhracatı		Finlandiya'nın Dünyadan İthalatı	Finlandiya'nın Çin'den İthalatı	Finlandiya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.506.147	1.304	0	405.892	38.028	0%
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	1.326.842	2.708	0	591.089	39.345	0%
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrottermik cihazlar (sofbenler)	1.075.180	974	0	200.615	28.585	0%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	1.056.207	2.151	0	407.443	32.735	0%
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	1.704.557	977	0	366.906	30.097	0%

Kaynak: Trade Map

## 4.9. FRANSA

Fransa'nın Çin'den 58.7 milyar dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizden ithalatı ise sadece 7.6 milyar dolardır. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Fransa'nın Çin'den ithal ettiği en önemli 30 ürün kalemini incelediğimizde ise; 6104, 6110, 8418, 8516, 8528, 8544, 9401, 9403 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu ürün kalemlerini içeren sektörler; tekstil, beyaz eşya aksam ve parçaları, elektrik-elektronik ve mobilya sektörleridir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; söz konusu bütün sektörlerde Fransa'nın Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat

rakamlarının çok üzerindedir. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu iki sektörün potansiyeli gözler önündedir. Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu, kur avantajı gibi faktörleri değendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

**Tablo 11: Türkiye'nin Fransa'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Fransa'ya İhracatı		Fransa'nın Dünyadan İthalatı	Fransa'nın Çin'den İthalatı	Fransa'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, panolon vs. (örme)	1.249.696	30.437	2	1.433.312	355.469	0%
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	1.976.631	89.062	5	3.184.409	1.043.179	0%
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	1.892.860	119.516	6	2.294.415	593.424	0%
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	1.075.180	128.444	12	2.864.000	1.167.819	0%
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	1.342.029	146.714	11	2.994.725	921.182	0%
8544	İzole edilmiş tel, kablo	2.072.181	63.969	3	4.851.750	472.291	0%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	1.056.207	62.519	6	3.818.775	852.918	0%
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	1.704.557	71.871	4	4.679.826	828.131	0%

Kaynak: Trade Map

## 4.10. HIRVATİSTAN

Hırvatistan'nın Çin'den 826 milyon dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizden ithalatı ise 428 milyon dolardır. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Hırvatistan'nın Çin'den ithal ettiği en önemli 30 ürün kalemini incelediğimizde ise; 4011, 6115, 6204, 7208, 8418, 8450, 9401, 9403 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu ürün kalemlerini içeren sektörler; kauçuk, tekstil, demir-çelik, beyaz eşyalar, elektrik-elektronik ve mobilya sektörleridir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; söz konusu bütün sektörlerde Hırvatistan'nın Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat rakamlarına yakındır. Sadece 8418 ve 8450 GTIP kodlu ürünlerde Türkiye'den daha çok ithal etmiş durumdadır. Ancak 7208, 9401 ve 9403 GTIP kodlu ürünlerde; Çin'den ithalat rakamları ile Türkiye'den ithalatı rakamları arasında ciddi fark söz konusudur. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu iki sektörün potansiyeli gözler önündedir. Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu, kur avantajı gibi faktörleri değendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

**Tablo 12: Türkiye'nin Hırvatistan'a İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Hırvatistan'ya İhracatı		Hırvatistan'nın Dünyadan İthalatı	Hırvatistan'nın Çin'den İthalatı	Hırvatistan'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.506.147	4.699	0	195.233	7.456	0%
6115	Çorap; külotlu, kısa; uzun konçlu, soketler (örme)	1.097.798	2.141	0	196.575	6.059	0%
6204	Kadın/kız çocuk için	2.947.082	7.770	0	156.016	8.405	0%

	takım, takım elbise, ceket vs.						
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri	1.790.010	135	0	112.627	50.566	0%
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	1.892.860	10.072	1	115.092	9.441	0%
8450	Çamaşır yıkama makineleri	1.035.090	8.142	1	48.596	5.885	0%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	1.056.207	2.191	0	165.441	23.246	0%
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	1.704.557	3.857	0	249.037	12.782	0%

Kaynak: Trade Map

#### 4.11. HOLLANDA

Koronavirüs salgınının Çin’de etkili olması ve ülke sınırlarının uzun süre kapalı kalması ticareti olumsuz etkilemiş, Çin yerine farklı pazarlara yönelen ülkeler için ihracata yönelik politikalarıyla Türkiye önemli bir alternatif olmuştur. Hollanda’nın 2019 yılında gerçekleştirdiği 2.5 milyar dolarlık 8544 GTIP koduna sahip “izole edilmiş teller, kablolar ve diğer izole edilmiş elektrik iletkenler, tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar” ithalatının %27’si, 5.5 milyar dolarlık 8528 GTIP koduna sahip “monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları” ithalatının %64’ü, 2.4 milyar dolarlık 6204 GTIP koduna sahip “kadınlar ve kız çocuklar için takım elbiseler ceketler, blazerler, elbiseler, etekler, pantolon etekler, pantolonlar, askılı ve üst ön parçalı tulumlar, kısa pantolonlar ve şortlar” ithalatının ise %21’i Çin tarafından gerçekleştirilmiş olup, Çin yerine farklı pazar alternatifini sunabilecek Türkiye için bu ürünler önemli bir ihracat potansiyeli oluşturmaktadır. Hollanda Çin’den 100 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirmektedir. Ülkemizden ise 5.7 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirmektedir. Türkiye’nin dünya genelindeki ihracatında önemli bir paya sahip olan 9403, 9401, 8516, 6204, 6110 GTIP kodlu ürünlerde Hollanda’nın Çin’den yaptığı ithalatın azalacağını tahmin edilmesi, Türkiye için önemli bir ihracat potansiyeline dönüşmektedir.

Tablo 13: Türkiye’nin Hollanda’ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye’nin Dünyaya İhracatı	Türkiye’nin Hollanda’ya İhracatı		Hollanda’nın Dünyadan İthalatı	Hollanda’nın Çin’den İthalatı	Hollanda’nın Türkiye’ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye’nin İhracatındaki Payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
TOPLAM	Tüm ürünler	171.098.411	5.417.984	3,17%	646.752.548	100.757.145	
6204	Kadınlar ve kız çocuklar için takım elbiseler ceketler, blazerler, elbiseler, etekler, pantolon etekler, pantolonlar, askılı ve üst ön parçalı tulumlar, kısa pantolonlar ve şortlar	2.947.082	206.914	7,02%	2.488.799	515.747	0%
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	1.342.029	27.187	2,03%	5.471.895	3.516.863	0%
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer izole edilmiş elektrik iletkenler, tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	2.072.181	21.591	1,04%	2.511.965	688.676	0%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam, ve parçaları	1.056.207	23.465	2,22%	2.314.040	708.844	0%
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.704.557	40.386	2,37%	3.123.230	619.668	0%

Kaynak: Trade Map

#### 4.12. İNGİLTERE

İngiltere Çin’den 65 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirmektedir. Ülkemizden ithalatı ise 12 milyar dolardır. İngiltere’nin 2019 yılında gerçekleştirdiği 2.3 milyar dolarlık 8516 GTIP koduna sahip “elektrikli anında veya depolu su ısıtıcılar ve daldırma tipi ısıtıcılar; herhangi bir mahallin veya toprak ve benzeri yerlerin

ısıtılmasına, mahsus elektrikli cihazlar; berber işleri için elektrotermik cihazlar” ithalatının %46’sı, 3.7 milyar dolarlık 9401 GTIP koduna sahip “oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları” ithalatının %35’i, 5 milyar dolarlık 9403 GTIP koduna sahip “diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları” ithalatının %30’u Çin tarafından gerçekleştirilmiş olup Çin yerine farklı pazar alternatifi sunabilecek Türkiye için bu ürünler önemli bir ihracat potansiyeli oluşturmaktadır. Alternatif olarak Türkiye’nin dünya genelindeki ihracatında önemli paya sahip olan 9999, 8708, 8544, 8528, 8418, 6204, 6110, 4011 GTIP kodlu ürünlerde İngiltere’nin Çin’den yaptığı ithalatın koronavirüsten etkilenmesi beklenirken, bu ürünlerde Türkiye için önemli bir ihracat potansiyeli oluşacağı düşünülmektedir.

**Tablo 14: Türkiye’nin İngiltere’ye İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin İngiltere'ye İhracatı		İngiltere'nin Dünyadan İthalatı	İngiltere'nin Çin'den İthalatı	İngiltere'nin Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
TOPLAM	Tüm ürünler	171.098.411	10.858.011	6,35%	691.974.115	65.544.184	
8516	Elektrikli anında veya depolu su ısıtıcılar ve daldırma tipi ısıtıcılar	1.075.180	153.716	14,30%	2.377.660	1.087.872	0%
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	1.342.029	446.377	33,26%	4.450.498	983.620	0%
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer izole edilmiş elektrik iletkenler, tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	2.072.181	477.332	23,04%	4.291.538	529.003	0%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam, ve parçaları	1.056.207	15.368	1,46%	3.787.105	1.339.231	0%
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.704.557	56.041	3,29%	5.014.363	1.520.650	0%

Kaynak: Trade Map

#### 4.13. İRLANDA

İrlanda Çin'den 3.5 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirmektedir. Ülkemizden ithalatı ise 488 milyon dolardır. İrlanda’nın 2019 yılında gerçekleştirdiği 213 milyon dolarlık **9401** GTIP koduna sahip “oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları” ithalatının %40’ı, 76 milyon dolarlık **6115** GTIP koduna sahip “külotlu çoraplar, taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler ve patik şeklinde çoraplar” ithalatının %27’si, 307 milyon dolarlık **8528** GTIP koduna sahip “monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları” ithalatının %23’ü Çin tarafından gerçekleştirilmiş olup, Çin yerine farklı pazar alternatifi sunabilecek Türkiye için bu ürünler önemli bir ihracat potansiyeli oluşturmaktadır. Alternatif olarak Türkiye’nin dünya genelindeki ihracatında önemli paya sahip olan **9403, 8544, 8516, 4011** GTIP kodlu ürünlerde, Çin sınırlarının uzun bir süre kapalı kalması, koronavirüs belirsizliği sebebiyle İrlanda’nın Çin’den yaptığı ithalatın azalacağını düşünülmesi, Türkiye için önemli bir ihracat potansiyeli oluşmaktadır.

**Tablo 15: Türkiye’nin İrlanda’ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin İrlanda'ya İhracatı		İrlanda'nın Dünyadan İthalatı	İrlanda'nın Çin'den İthalatı	İrlanda'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	

TOPLAM	Tüm ürünler	171.098.411	594.919	0,35%	98.500.713	3.521.901	
6115	Külotlu çoraplar,taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler ve patik şeklinde çoraplar	1.097.798	7.631	0,70%	76.886	20.835	0%
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	1.342.029	8.262	0,62%	307.978	69.588	0%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.056.207	1.369	0,13%	213.555	85.832	0%
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.704.557	41	0,00%	365.474	48.599	0%

Kaynak:Trade Map

#### 4.14. İSPANYA

İspanya Çin'den 28 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirmektedir. Ülkemizden ithalatı ise 8 milyar dolardır. İspanya'nın 2019 yılında gerçekleştirdiği 1.1 milyar dolarlık 8516 GTIP koduna sahip "elektrikli anında veya depolu su ısıtıcılar ve daldırma tipi ısıtıcılar; herhangi bir mahallin veya toprak ve benzeri yerlerin ısıtılmasına, mahsus elektrikli cihazlar; berber işleri için elektro termik cihazlar" ithalatının %38'i, 2.2 milyar dolarlık 6110 GTIP koduna sahip "kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler ve benzeri eşya (örme)" ithalatının %22'si, 1.7 milyar dolarlık 4011 GTIP koduna sahip "kauçuktan yeni dış lastikleri" ithalatının %13'ü Çin tarafından gerçekleştirilmiş olup, Çin yerine farklı pazar alternatifi sunabilecek Türkiye için bu ürünler önemli bir ihracat potansiyeli oluşturmaktadır. Alternatif olarak Türkiye'nin dünya genelindeki ihracatında önemli bir paya sahip olan 9403, 9401, 8708, 8418, 6204 GTIP kodlu ürünler de, koronavirüs sebebiyle Çin'e olan güveninin azalması sonucu İspanya'nın Çin'den yaptığı ithalatın azalacağını düşünülmesi, Türkiye için önemli bir ihracat potansiyeli oluşturmaktadır.

Tablo 16: Türkiye'nin İspanya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin İspanya'ya İhracatı		İspanya'nın Dünyadan İthalatı	İspanya'nın Çin'den İthalatı	İspanya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
TOPLAM	Tüm ürünler	171.098.411	7.641.186	4,47%	378.174.305	28.256.232	
4011	Kauçuktan yeni dış lastikleri	1.506.147	59.071	3,92%	1.732.775	225.158	0%
6110	Kazaklar, süveterler, hırkalar, yelekler ve benzeri eşya (örme)	1.976.631	272.306	13,78%	2.286.589	512.189	0%
8516	Elektrikli anında veya depolu su ısıtıcılar ve daldırma tipi ısıtıcılar	1.075.180	27.311	2,54%	1.181.796	446.374	0%
8708	87.01 ila 87.05 Pozisyonlarında yer alan motorlu taşıtların aksam, , parça ve aksesuarı	4.365.142	203.186	4,65%	17.100.879	288.217	0%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam, ve parçaları	1.056.207	20.051	1,90%	1.879.057	408.426	0%
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.704.557	20.116	1,18%	1.409.052	279.889	0%

Kaynak:Trade Map

#### 4.15. İSVEÇ

İsveç Çin'den 9 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirmektedir. Ülkemizden ithalatı ise yalnızca 1 milyar dolardır. İsveç'in 2019 yılında gerçekleştirdiği 937 milyon dolarlık 7308 GTIP koduna sahip "demir veya

çelikten inşaat ve inşaat aksamı; inşaatla kullanılmak üzere, hazırlanmış demir veya çelikten saclar, çubuklar, profiller, borular vb.” ithalatının %29’u, 852 milyon dolarlık 9401 GTIP koduna sahip “oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları” ithalatının %27’si, 575 milyon dolarlık 6203 GTIP koduna sahip “erkekler ve erkek çocuklar için takım elbiseler, takımlar, ceketler, blazerler, pantolonlar, askılı ve üst ön parçalı tulumlar, kısa pantolonlar ve şortlar” ithalatının %15’i Çin tarafından gerçekleştirilmiş olup, Çin yerine farklı pazar alternatifi sunabilecek Türkiye için bu ürünler önemli bir ihracat potansiyeli oluşturmaktadır. Alternatif olarak, Türkiye’nin dünya genelindeki ihracatında önemli paya sahip olan 9403, 8708, 8544, 8516, 6204, 6110 GTIP kodlu ürünlerde koronavirüs belirsizliği sebebiyle İsveç’in Çin’den yaptığı ithalatın azalacağı düşünüldüğünde bu ürünlerde Türkiye için önemli bir ihracat potansiyeli oluşmaktadır.

**Tablo 17: Türkiye’nin İsveç’e İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin İsveç'e İhracatı		İsveç'in Dünyadan İthalatı	İsveç'in Çin'den İthalatı	İsveç'in Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
TOPLAM	Tüm ürünler	171.098.411	1.359.443	0,79%	158.709.718	9.543.735	
6203	Erkekler ve erkek çocuklar için takım elbiseler, takımlar, ceketler, blazerler, pantolonlar, askılı ve üst ön parçalı tulumlar, kısa pantolonlar ve şortlar	1.471.827	10.978	0,75%	575.634	85.958	0%
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı; inşaatla kullanılmak üzere, hazırlanmış demir veya çelikten saclar, çubuklar, profiller, borular vb.	1.326.842	13.439	1,01%	937.486	270.781	0%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.056.207	3.190	0,30%	852.590	232.793	0%
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.704.557	5.931	0,35%	1.240.204	198.166	0%

**Kaynak:**Trade Map

## 4.16. MACARİSTAN

Macaristan'ın Çin'den ithal etmekte olduğu ve aynı zamanda Türkiye'nin de dünya genelindeki ihracatında önemli paya sahip olan ürün kalemleri, Avrupa Birliği ülkelerinin COVID-19 sebebiyle Çin'den yaptığı ithalatları azaltmasının bir sonucu olarak ortaya çıkan ihracatçı ülke ihtiyacında Türkiye'nin AB pazarındaki payını arttırma potansiyeli taşımaktadır. Macaristan 2019 yılında Çin'den 8.5 milyar dolar ithalat gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin Macaristan'a ihracatı ise yaklaşık 1.2 milyar dolar seviyesindedir. Aşağıdaki tablo ele alındığında, 8516 GTIP koduna sahip "Elektrikli Su Isıtıcıları, Elektrotermik Cihazlar (Şofbenler)" adlı ürün kaleminde Türkiye'nin Macaristan'a gerçekleştirdiği 5.5 milyon dolarlık ihracatın ilgili ürün kaleminde Türkiye'nin dünya genelinde gerçekleştirdiği ihracat değerinin yalnızca %0,52'sini oluşturduğu görülmektedir. Macaristan ilgili ürün kaleminde 2019 yılında gerçekleştirdiği 682.3 milyon dolarlık ithalatın 87.4 milyon dolarını ise Çin'den karşılamıştır. Aynı şekilde 8528 GTIP kodlu "Televizyon Alıcıları, Video Monitörleri ve Projektörler" kalemi de Çin'den yapılan 74.2 milyon dolarlık ithalata kıyasla Türkiye'nin ilgili ürün kaleminde Macaristan'a gerçekleştirdiği 10.1 milyon dolar ve %0,75'lik ihracat payı ile potansiyel ürün kalemleri arasında yer almaktadır. 8544 GTIP koduna sahip "İzole Edilmiş Tel, Kablo; Diğer İzole Edilmiş Elektrik İletkenleri; Fiber Optik Kablo" kaleminde Türkiye'nin Macaristan'a gerçekleştirdiği ihracat %0,30'luk pay ile yalnızca 6.3 milyon dolar olarak gerçekleşirken ilgili kaleminde Macaristan'ın Çin'den yaptığı ithalat 175.5 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Söz konusu 3 ürün kalemi, COVID-19 nedeniyle Çin yerine farklı alternatiflere yönelen AB ülkelerinin coğrafi konumunun yarattığı avantaj ile Türkiye'yi yakın bir alternatif olarak görmesine bağlı olarak Türkiye'nin ihracatçı ülke olarak AB pazarındaki payını daha da arttırma hususunda fırsat yaratmaktadır. Bunlara ek olarak 8708 GTIP kodlu ürün kalemi de Türkiye'nin ihracatının

arttırılmasında fırsat yaratabilecek kalemler arasında değerlendirilme potansiyeline sahiptir. Ayrıca söz konusu ürün kalemlerine Macaristan tarafından uygulanan gümrük vergisi oranı da %0 şeklindedir.

**Tablo 18: Türkiye'nin Macaristan'a İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTİP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Macaristan'a İhracatı		Macaristan'ın Dünyadan İthalatı	Macaristan'ın Çin'den İthalatı	Macaristan'ın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
8516	Elektrikli Su Isıtıcıları, Elektrotermik Cihazlar (Şofbenler)	1.075.180	5.560	%0,52	682.831	87.453	%0
8528	Televizyon Alıcıları, Video Monitörleri ve Projektörler	1.342.029	10.113	%0,75	723.850	74.218	%0
8544	İzole Edilmiş Tel, Kablo; Diğer İzole Edilmiş Elektrik İletkenleri; Fiber Optik Kablo	2.072.181	6.298	%0,30	2.227.786	175.571	%0
8708	Kara Taşıtları için Aksam, Parçaları	4.365.142	61.801	%1,42	6.020.244	125.524	%0

*Kaynak: Trademap*

Ayrıca 17 Mart 2020 itibarıyla Macaristan sınırları yabancı yolcu trafiğine kapatılmış, yük trafiği açık olmakla birlikte transit yük güzergahı belirlenmiştir. Tırların sadece belirlenmiş yakıt ikmal noktalarında durmasına izin verilmektedir. Araçta sadece sürücünün bulunması gerekmekte olup herhangi bir yolcunun bulunması yasaktır. Ülkeye giriş yapan tırların trafik kurallarına uygun şekilde, yakıt ikmal noktalarında fazla beklemeden mümkün olduğunca hızlı bir şekilde belirlenen güzergâhtan ülkeden ayrılması beklenmektedir. COVID-19 belirtisi göstermeyen Türk şoförlerin, eğer boşaltma yeri Macaristan ise, şoför sevkiyatın tamamlanmasından itibaren 24 saat içinde ülkeyi terk etmelidir. Transit geçilmesi durumunda, kişi Macaristan bölgesini mümkün olan en kısa sürede ve belirlenen transit yoldan terk etmek zorundadır. Şoförlerin Macaristan'da seyahat ederken yüz maskesi ve lastik eldiven giyme yükümlülüğü bulunmaktadır.

#### 4.17. MALTA

Malta'nın Çin'den ithal etmekte olduğu ve aynı zamanda Türkiye'nin de dünya genelindeki ihracatında önemli paya sahip olan ürün kalemleri, Avrupa Birliği ülkelerinin COVID-19 sebebiyle Çin'den yaptığı ithalatları azaltmasının bir sonucu olarak ortaya çıkan ihracatçı ülke ihtiyacında Türkiye'nin AB pazarındaki payını arttırma potansiyeli taşımaktadır. Malta 2019 yılında Çin'den 302.7 milyon dolar ithalat gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin Malta'ya ihracatı ise 816.5 milyon dolar seviyesindedir. Aşağıdaki tablo incelendiğinde, 6109 GTİP koduna sahip "Tişört, Fanila, Diğer İç Giyim Eşyası (Örme)" adlı ürün kaleminde Türkiye'nin Malta'ya gerçekleştirdiği 1.6 milyon dolarlık ihracatın ilgili ürün kaleminde Türkiye'nin dünya genelinde gerçekleştirdiği ihracat değerinin yalnızca %0,06'sını oluşturduğu görülmektedir. Malta ilgili ürün kaleminde 2019 yılında gerçekleştirdiği 32 milyon dolarlık ithalatın yaklaşık 19 milyon dolarını ise Çin'den karşılamıştır. Aynı şekilde 6104 GTİP kodlu "Kadın/Kız Çocuk İçin Takım Elbise, Takım, Ceket, Pantolon vs. (Örme)" kalemi de Çin'den yapılan 4.4 milyon dolarlık ithalata kıyasla Türkiye'nin ilgili ürün kaleminde Malta'ya gerçekleştirdiği 207 bin dolar ve %0,02'lik ihracat payı ile potansiyel ürün kalemleri arasında yer almaktadır. 8528 GTİP koduna sahip "Televizyon Alıcıları, Video Monitörleri ve Projektörler" kaleminde Türkiye'nin Malta'ya gerçekleştirdiği ihracat %0,14'lük pay ile yalnızca 1.9 milyon dolar olarak gerçekleşirken ilgili kaleminde Malta'nın Çin'den yaptığı ithalat 5.1 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Söz konusu 3 ürün kalemi, COVID-19 nedeniyle Çin yerine farklı alternatiflere yönelen AB ülkelerinin coğrafi konumunun yarattığı avantaj ile Türkiye'yi yakın bir alternatif olarak görmesine bağlı olarak Türkiye'nin ihracatçı ülke olarak AB pazarındaki payını daha da arttırma hususunda fırsat yaratmaktadır. Bunlara ek olarak 3923, 4011, 7308, 8418, 8450, 8516, 9401 ve 9403 GTİP kodlu ürün kalemleri de Türkiye'nin ihracatının arttırılmasında fırsat yaratabilecek kalemler arasında değerlendirilme potansiyeline sahiptir. Ayrıca söz konusu ürün kalemlerine Malta tarafından uygulanan gümrük vergisi oranı da %0 şeklindedir.



**Tablo 19: Türkiye'nin Malta'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTİP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Malta'ya İhracatı		Malta'nın Dünyadan İthalatı	Malta'nın Çin'den İthalatı	Malta'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
3923	Eşya Taşıma Ambalajı için Plastik Mamulleri, Tıpa, Kapak, Kapsül	1.017.700	6.607	%0,65	31.305	4.280	%0
4011	Kauçuktan Yeni Dış Lastikler	1.506.147	521	%0,03	8.071	2.923	%0
6104	Kadın/Kız Çocuk için Takım Elbise, Takım, Ceket, Pantolon vs. (Örme)	1.249.696	207	%0,02	13.656	4.414	%0
6109	Tişört, Fanila, Diğer İç Giyim Eşyası (Örme)	2.726.587	1.687	%0,06	31.947	18.855	%0
7308	Demir/Çelikten İnşaat ve Aksamı	1.326.842	4.110	%0,31	16.908	1.813	%0
8418	Buzdolapları, Dondurucular, Soğutucular, Isı Pompaları	1.892.860	2.205	%0,12	20.538	1.543	%0
8450	Çamaşır Yıkama Makineleri	1.035.090	2.177	%0,21	7.243	1.688	%0
8516	Elektrikli Su Isıtıcıları, Elektrotermik Cihazlar (Şofbenler)	1.075.180	1.103	%0,10	16.103	1.470	%0
8528	Televizyon Alıcıları, Video Monitörleri ve Projektörler	1.342.029	1.920	%0,14	20.899	5.188	%0
9401	Oturmaya Mahsus Mobilyalar, Aksam-Parçaları	1.056.207	1.220	%0,12	14.953	3.051	%0
9403	Diğer Mobilyalar vb. Aksam, Parçaları	1.704.557	4.117	%0,24	43.477	3.957	%0

*Kaynak: Trademap*

13 Mart 2020 itibariyle başka bir ülkeden Malta'ya giren kişilerin zorunlu 14 günlük karantinaya alınması kararlaştırılmıştır. Yük taşımacılığı için Malta'ya ve Malta'dan ro-ro seferleri yapılmaya devam etmektedir. Hükümet 17 Mart itibariyle karantina uygulamasının Malta'ya araçları ile gelen kamyon sürücüleri için de geçerli olduğunu açıklamıştır. Karantina uygulamasından kaçınmak için taşımacılık şirketlerinin römork ve konteynerleri refakatsiz olarak göndermesi gerekmektedir.

#### 4.18. POLONYA

Polonya'nın Çin'den ithal etmekte olduğu ve aynı zamanda Türkiye'nin de dünya genelindeki ihracatında önemli paya sahip olan ürün kalemleri, Avrupa Birliği ülkelerinin COVID-19 sebebiyle Çin'den yaptığı ithalatları azaltmasının bir sonucu olarak ortaya çıkan ihracatçı ülke ihtiyacında Türkiye'nin AB pazarındaki payını arttırma potansiyeli taşımaktadır. Polonya 2019 yılında Çin'den 30.4 milyar dolar ithalat gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin Polonya'ya ihracatı ise 3.3 milyar dolar seviyesindedir. Aşağıdaki tablo ele alındığında, 8528 GTİP koduna sahip "Televizyon Alıcıları, Video Monitörleri ve Projektörler" adlı ürün kaleminde Türkiye'nin Polonya'ya gerçekleştirdiği 20.4 milyon dolarlık ihracatın ilgili ürün kaleminde Türkiye'nin dünya genelinde gerçekleştirdiği ihracat değerinin yalnızca %1,52'sini oluşturduğu görülmektedir. Polonya ilgili ürün kaleminde 2019 yılında gerçekleştirdiği 817.7 milyon dolarlık ithalatın 247.8 milyon dolarını ise Çin'den karşılamıştır. Aynı şekilde 6104 GTİP kodlu "Kadın/Kız Çocuk için Takım Elbise, Takım, Ceket, Pantolon vs. (Örme)" kalemi de Çin'den yapılan 169.1 milyon dolarlık ithalata kıyasla Türkiye'nin ilgili ürün kaleminde Polonya'ya gerçekleştirdiği 27 milyon dolar ve %2,17'lik ihracat payı ile potansiyel ürün kalemleri arasında yer almaktadır. 8418 GTİP koduna sahip "Buzdolapları, Dondurucular, Soğutucular, Isı Pompaları" kaleminde Türkiye'nin Polonya'ya gerçekleştirdiği ihracat %3,28'lik pay ile yalnızca 62.1 milyon dolar olarak gerçekleşirken ilgili kaleminde Polonya'nın Çin'den yaptığı ithalat 197 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Söz konusu 3 ürün kalemi, COVID-19 nedeniyle Çin yerine farklı alternatiflere yönelen AB ülkelerinin coğrafi konumunun yarattığı avantaj ile Türkiye'yi yakın bir alternatif olarak

görmesine bağlı olarak Türkiye'nin ihracatçı ülke olarak AB pazarındaki payını daha da arttırma hususunda fırsat yaratmaktadır. Bunlara ek olarak 6110, 6204, 8516, 8544, 8708, 9401 ve 9403 GTİP kodlu ürün kalemleri de Türkiye'nin ihracatının arttırılmasında fırsat yaratabilecek kalemler arasında değerlendirilme potansiyeline sahiptir. Ayrıca söz konusu ürün kalemlerine Polonya tarafından uygulanan gümrük vergisi oranı da %0 şeklindedir.

**Tablo 20: Türkiye'nin Polonya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTİP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Polonya'ya İhracatı		Polonya'nın Dünyadan İthalatı	Polonya'nın Çin'den İthalatı	Polonya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
6104	Kadın/Kız Çocuk İçin Takım Elbise, Takım, Ceket, Pantolon vs. (Örme)	1.249.696	27.088	%2,17	631.779	169.181	%0
6110	Kazak, Süveter, Hırka, Yelek vb. Eşya (Örme)	1.976.631	34.448	%1,74	919.902	232.551	%0
6204	Kadın/Kız Çocuk İçin Takım, Takım Elbise, Ceket vs.	2.947.082	57.985	%1,97	1.275.997	300.231	%0
8418	Buzdolapları, Dondurucular, Soğutucular, Isı Pompaları	1.892.860	62.176	%3,28	762.761	197.095	%0
8516	Elektrikli Su Isıtıcıları, Elektrotermik Cihazlar (Şofbenler)	1.075.180	39.026	%3,63	1.238.000	295.573	%0
8528	Televizyon Alıcıları, Video Monitörleri ve Projektörler	1.342.029	20.453	%1,52	817.693	247.805	%0
8708	Kara Taşıtları İçin Aksam, Parçaları	4.365.142	169.549	%3,88	8.388.058	452.359	%0
9401	Oturmaya Mahsus Mobilyalar, Aksam-Parçaları	1.056.207	11.057	%1,05	1.701.899	395.192	%0
9403	Diğer Mobilyalar vb. Aksam, Parçaları	1.704.557	4.407	%0,26	998.199	262.353	%0

*Kaynak: Trademap*

13 Mart'ta Polonya'da olağanüstü hal ilan edilmiş olup uluslararası karayolu yük taşımacılığı kısıtlamalardan muaf tutulmuştur. Sınırların yük akışına açık kalması ve uluslararası karayolu yük taşımacılığı yapan tır şoförlerinin iki haftalık karantina süresinden muaf tutulması kararlaştırılmıştır. 30 Nisan tarihinde Polonya Başbakanı, sınır geçiş noktalarında yolcular için uygulanan koşulların gevşediğini açıklamıştır. Diğer yandan, Polonya sınırları yabancılar için hala kapalı olup bu durumun 12 Haziran'a kadar devam etmesi kararlaştırılmıştır.

#### 4.19. PORTEKİZ

Portekiz'in Çin'den ithal etmekte olduğu ve aynı zamanda Türkiye'nin de dünya genelindeki ihracatında önemli paya sahip olan ürün kalemleri, Avrupa Birliği ülkelerinin COVID-19 sebebiyle Çin'den yaptığı ithalatları azaltmasının bir sonucu olarak ortaya çıkan ihracatçı ülke ihtiyacında Türkiye'nin AB pazarındaki payını arttırma potansiyeli taşımaktadır. Portekiz 2019 yılında Çin'den 3.3 milyar dolar ithalat gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin Portekiz'e ihracatı ise 1.1 milyar dolar seviyesindedir. Aşağıdaki tablo incelendiğinde, 8516 GTİP koduna sahip "Elektrikli Su Isıtıcıları, Elektrotermik Cihazlar (Şofbenler)" adlı ürün kaleminde Türkiye'nin Portekiz'e gerçekleştirdiği 5 milyon dolarlık ihracatın ilgili ürün kaleminde Türkiye'nin dünya genelinde gerçekleştirdiği ihracat değerinin yalnızca %0,46'sını oluşturduğu görülmektedir. Portekiz ilgili ürün kaleminde 2019 yılında gerçekleştirdiği 298 milyon dolarlık ithalatın 57 milyon dolarını ise Çin'den karşılamıştır. Aynı şekilde 9401 GTİP kodlu "Oturmaya Mahsus Mobilyalar, Aksam-Parçaları" kalemi de Çin'den yapılan 58.5 milyon dolarlık ithalata kıyasla Türkiye'nin ilgili ürün kaleminde Portekiz'e gerçekleştirdiği 3.4 milyon dolar ve %0,33'lük ihracat payı ile potansiyel ürün kalemleri arasında yer almaktadır. 8418 GTİP koduna sahip "Buzdolapları, Dondurucular, Soğutucular, Isı Pompaları" kaleminde

Türkiye'nin Portekiz'e gerçekleştirdiği ihracat %0,81'lik pay ile yalnızca 15 milyon dolar olarak gerçekleşirken ilgili kalemlerde Portekiz'in Çin'den yaptığı ithalat 46 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Söz konusu 3 ürün kalemi, COVID-19 nedeniyle Çin yerine farklı alternatiflere yönelen AB ülkelerinin coğrafi konumunun yarattığı avantaj ile Türkiye'yi yakın bir alternatif olarak görmesine bağlı olarak Türkiye'nin ihracatçı ülke olarak AB pazarındaki payını daha da arttırma hususunda fırsat yaratmaktadır. Bunlara ek olarak 4011, 6110, 6204, 7210, 8450, 8528, 8544, 8708 ve 9403 GTİP kodlu ürün kalemleri de Türkiye'nin ihracatının arttırılmasında fırsat yaratabilecek kalemler arasında değerlendirilme potansiyeline sahiptir. Ayrıca söz konusu ürün kalemlerine Portekiz tarafından uygulanan gümrük vergisi oranı da %0 şeklindedir.

**Tablo 21: Türkiye'nin Portekiz'e İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTİP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Portekiz'e İhracatı		Portekiz'in Dünyadan İthalatı	Portekiz'in Çin'den İthalatı	Portekiz'in Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
4011	Kauçuktan Yeni Dış Lastikler	1.506.147	8.440	%0,56	524.622	31.321	%0
6110	Kazak, Süveter, Hırka, Yelek vb. Eşya (Örme)	1.976.631	821	%0,04	326.239	24.411	%0
6204	Kadın/Kız Çocuk İçin Takım, Takım Elbise, Ceket vs.	2.947.082	1.913	%0,06	396.409	17.903	%0
7210	Demir/Çelik Yassı Mamul, Kaplı, Sıvanmış (600 mm'den geniş)	1.018.639	64.007	%6,28	573.261	68.447	%0
8418	Buzdolapları, Dondurucular, Soğutucular, Isı Pompaları	1.892.860	62.176	%3,28	762.761	197.095	%0
8450	Çamaşır Yıkama Makineleri	1.035.090	12.633	%1,22	99.524	22.553	%0
8516	Elektrikli Su Isıtıcıları, Elektrottermik Cihazlar (Şofbenler)	1.075.180	4.957	%0,46	297.953	57.146	%0
8528	Televizyon Alıcıları, Video Monitörleri ve Projektörler	1.342.029	2.610	%0,19	418.120	22.137	%0
8544	İzole Edilmiş Tel, Kablo; Diğer İzole Edilmiş Elektrik İletkenleri; Fiber Optik Kablo	2.072.181	8.758	%0,42	503.548	31.036	%0
8708	Kara Taşıtları İçin Aksam, Parçaları	4.365.142	11.812	%0,27	3.648.287	25.929	%0
9401	Oturmaya Mahsus Mobilyalar, Aksam-Parçaları	1.056.207	3.456	%0,33	605.701	58.552	%0
9403	Diğer Mobilyalar vb. Aksam, Parçaları	1.704.557	1.369	%0,08	394.596	27.553	%0

**Kaynak:** Trademap

Portekiz sınırları 15 Haziran'a kadar seyahat kapsamında kapalı kalacaktır. Uluslararası yük taşımacılığı, sınır ötesi işçiler ve acil durum araçları bu önlemden muaftır, ancak aşağıdaki sınır kapılarının kullanılması gerekmektedir: Quintanilha, Tui, Vilar Formoso, Elvas, Castro Marim, Vila Verde de Raia (Chaves), Monfortinho (Castelo Branco), Marvão (Portalegre) ve Vila Verde de Ficalho (Beja). Uluslararası mallara ve yük taşımacılığına, yürütülen hizmet türüne veya taşınan mal türüne bakılmaksızın izin verilmektedir. Bununla birlikte, şoförlerin virüsün yayılmasını önlemek için belirlenen hijyen ve sıhhi şartlara uyması gerekmektedir.

## 4.20. ROMANYA

Romanya'nın Çin'den ithal etmekte olduğu ve aynı zamanda Türkiye'nin de dünya genelindeki ihracatında önemli paya sahip olan ürün kalemleri, Avrupa Birliği ülkelerinin COVID-19 sebebiyle Çin'den yaptığı ithalatları azaltmasının bir sonucu olarak ortaya çıkan ihracatçı ülke ihtiyacında Türkiye'nin AB pazarındaki payını arttırma potansiyeli taşımaktadır. Romanya 2019 yılında Çin'den 5.1 milyar dolar ithalat gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin Romanya'ya ihracatı ise 3.8 milyar dolar seviyesindedir. Aşağıdaki tablo ele

alındığında, 8516 GTİP koduna sahip "Elektrikli Su Isıtıcıları, Elektrotermik Cihazlar (Şofbenler)" adlı ürün kaleminde Türkiye'nin Romanya'ya gerçekleştirdiği 23.3 milyon dolarlık ihracatın ilgili ürün kaleminde Türkiye'nin dünya genelinde gerçekleştirdiği ihracat değerinin yalnızca %2,17'sini oluşturduğu görülmektedir. Romanya ilgili ürün kaleminde 2019 yılında gerçekleştirdiği 409.4 milyon dolarlık ithalatın 65.2 milyon dolarını ise Çin'den karşılamıştır. Aynı şekilde 9401 GTİP kodlu "Oturmaya Mahsus Mobilyalar, Aksam-Parçaları" kalemi de Çin'den yapılan 54.2 milyon dolarlık ithalata kıyasla Türkiye'nin ilgili ürün kaleminde Romanya'ya gerçekleştirdiği 36.5 milyon dolar ve %3,46'lık ihracat payı ile potansiyel ürün kalemleri arasında yer almaktadır. 8544 GTİP koduna sahip "İzole Edilmiş Tel, Kablo; Diğer İzole Edilmiş Elektrik İletkenleri; Fiber Optik Kablo" kaleminde Türkiye'nin Romanya'ya gerçekleştirdiği ihracat %1,40'lık pay ile yalnızca 29 milyon dolar olarak gerçekleşirken ilgili kaleminde Romanya'nın Çin'den yaptığı ithalat 77.3 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Söz konusu 3 ürün kalemi, COVID-19 nedeniyle Çin yerine farklı alternatiflere yönelen AB ülkelerinin coğrafi konumunun yarattığı avantaj ile Türkiye'yi yakın bir alternatif olarak görmesine bağlı olarak Türkiye'nin ihracatçı ülke olarak AB pazarındaki payını daha da arttırma hususunda fırsat yaratmaktadır. Bunlar ek olarak 4011, 8418, 8528, 8708 ve 9403 GTİP kodlu ürün kalemleri de Türkiye'nin ihracatının arttırılmasında fırsat yaratabilecek kalemler arasında değerlendirilme potansiyeline sahiptir. Ayrıca söz konusu ürün kalemlerine Romanya tarafından uygulanan gümrük vergisi oranı da %0 şeklindedir.

**Tablo 22: Türkiye'nin Romanya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTİP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Romanya'ya İhracatı		Romanya'nın Dünyadan İthalatı	Romanya'nın Çin'den İthalatı	Romanya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
4011	Kauçuktan Yeni Dış Lastikler	1.506.147	28.519	%1,89	615.226	48.540	%0
8418	Buzdolapları, Dondurucular, Soğutucular, Isı Pompaları	1.892.860	57.952	%3,06	308.630	44.112	%0
8516	Elektrikli Su Isıtıcıları, Elektrotermik Cihazlar (Şofbenler)	1.075.180	23.364	%2,17	409.408	65.232	%0
8528	Televizyon Alıcıları, Video Monitörleri ve Projektörler	1.342.029	21.272	%1,59	566.553	32.666	%0
8544	İzole Edilmiş Tel, Kablo; Diğer İzole Edilmiş Elektrik İletkenleri; Fiber Optik Kablo	2.072.181	28.980	%1,40	2.051.725	77.325	%0
8708	Kara Taşıtları İçin Aksam, Parçaları	4.365.142	195.881	%4,49	4.270.054	113.875	%0
9401	Oturmaya Mahsus Mobilyalar, Aksam-Parçaları	1.056.207	36.493	%3,46	410.090	54.266	%0
9403	Diğer Mobilyalar vb. Aksam, Parçaları	1.704.557	31.196	%1,83	543.409	33.336	%0

**Kaynak:** Trademap

21 Mart 2020 akşamında uygulamaya konulan yeni düzenlemeler kapsamında şoförler hariç yabancı uyruklu kişilerin Romanya'ya girişleri yasaklanmıştır. Düzenli karayolu yolcu ulaşımı olağanüstü durum süresince askıya alınmıştır. 2 Nisan itibarıyla Romanya tarafından ülkemiz kırmızı ülke kategorisine alınmış olup bu kapsamda Türkiye'den gelen kişilere 14 gün kurumsal karantina uygulanmaya başlanmıştır. Romen yetkililer daha az işlek olan sınır kapılarını kapatmıştır ancak Romanya karayolu geçişini tamamen hiçbir ülke ile sınırlandırmamıştır. Romanya'yı transit geçen 2.4 ton üzerindeki ticari araç şoförleri Romanya'ya girişte aşağıda belirtilmiş asgari şartları yerine getirmeleri halinde karantinaya tabi tutulmamaktadırlar. Aksi halde 14 gün zorunlu karantina uygulanmaktadır.

- Ulaştırma, Altyapı ve Haberleşme Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı'nca onaylanmış transit koridorlar ile söz konusu koridorların başındaki hudut geçiş noktalarını kullanmaları şarttır. Söz konusu güzergah dışına çıkış yasaktır.
- Romanya'yı transit geçme süresi minimum süre içinde gerçekleşip, günlük normal dinlenme süresi dahil Romanya'ya giriş saati itibariyle 48 saati aşmayacaktır.

Deniz taşımacılığında; Köstence limanına gelen gemilerin işlemlerini gerçekleştirmek üzere gemiye çıkacak kişilerin (pilot ve sağlık görevlileri/doktor) gerekli giysi/ekipmanla donatılmış olmaları şartı getirilmiştir. Tuna üzerindeki Braila, Galati ve Tulcea limanlarına taşımacılık yapan gemilere uygulanacak süreçler ise 29.03.2020 tarihi gecesinden itibaren Köstence limanında yapılan uygulamalara dönüşmüştür. Diğer bir ifadeyle daha önce uygulanma kararı alınan 14 günlük karantina süresi, gemilerin işlemlerini gerçekleştirmek üzere gemiye çıkacak kişilerin (pilot ve sağlık görevlileri/doktor) gerekli giysi/ekipmanla donatılmış olmaları şartıyla kaldırılmıştır. 16 Nisan 2020 tarihinde alınan 9 sayılı Askeri Kararname'ye göre Romanya limanlarına gelen gemilerin mürettebatları COVID-19 virüsü semptomları görülmemesi ve kişisel koruyucu ekipmanları bulundurmaları halinde 14 günlük karantinadan muaf olacaklardır.

#### 4.21. LETONYA

Covid-19 salgınından Avrupa Birliği üyelerinin çoğuna nazaran daha az etkilenen Letonya'da vaka sayısı 1000'i aşmış ve bugüne dek 11 ölüm gerçekleşmiştir. 17 Mart itibarı ile havalimanı, limanlar, otobüs ve demiryolu ile yolcu taşımaya yasak getirilmesine rağmen yük taşımaları için herhangi bir önlem alınmamıştır. Letonya'dan transit geçişler dahil tüm yük taşıyıcılarını kapsayan, tır parkları ve yakıt istasyonları hariç olmak üzere kişinin halka açık alanları ziyaret etmemeyi taahhüt ettiği bir formun Devlet Sınır Hizmetlerine teslimi zorunlu kılınmıştır. 23 Nisan tarihi itibariyle ülkeye giriş yapan tüm şoförlerin maske ve eldiven takması zorunlu hale getirilmiştir. 15 Mayıs tarihi itibariyle ise Baltık ülkeleri sakinleri ve yasal olarak orada kalan insanlar için koronavirüs belirtileri göstermemek kaydıyla serbest dolaşıma tekrar izin verilmiştir.

2 aylık bu süreç içerisinde Letonyalı yetkililer, toplumda oluşan huzursuzluk nedeniyle Çin ile devam eden diyalog ve ilişkilerin yanında pandemi hedefli karşılıklı yardım hamlelerini de kamuoyuna yansıtmaktan imtina etmiş olsa da, Türkiye gibi önemli medikal tedarikçilerin olağanüstü hal kapsamında uyguladıkları ihracat yasakları sebebiyle medikal başta olmak üzere ihtiyaç duyulan ithalat ürünlerini Çin'den karşılamışlardır.

Letonya'nın en büyük ithalat ortağı Litvanya'dır. En büyük 5 ithalat ortağındaki diğerleri Almanya (%11), Polonya (% 11), Rusya (% 8) ve Estonya (%8). Diğer ithalat ülkeleri Finlandiya (%6), Hollanda (%4), İtalya (%4), İsveç (%3) ve Çin'dir (%3). İthalat payının %1'den az olduğu diğer ülkeler, toplam ihracatın %25'ini oluşturmaktadır.

İthal ürünlere gelince, dış pazarlardan satın alınan en büyük iki ürün makine/elektrikli ekipman (%20) ve mineral ürünlerdir (%15). Diğer ithal ürünler arasında işlenmiş kimyasallar (%9), ana metaller ve bunlardan yapılmış ürünler (%8), işlenmiş gıda (%8), araçlar (%8), plastik ve kauçuk (%6), tekstil (%5) bulunmaktadır, sebzeler (%4), et ve süt ürünleri gibi hayvancılık ve hayvansal ürünler (%4). Letonya ithalatının ağırlıklı olarak ağır sanayi, hafif sanayi ve gıda sanayi ürünlerinden oluştuğu özetlenebilir.

Avrupa Birliği ülkeleri içinde 2019 yılında en düşük ihracat artışı kaydedilen Letonya'nın ithalat hacminde ise söz konusu yılda bir değişiklik gerçekleşmemiştir.

Demir çelik sektörü Türkiye için önemli bir ithalat kalemi olmasına rağmen AB tarafından Türkiye'ye uygulanan tarife-kota ve ek vergi uygulamaları, Dünya Ticaret Örgütü'nün koordinasyonunda Türkiye ve AB arasında gerçekleştirilecek müzakereler sonuçlanıncaya kadar avantaj sahibi olmadığımız bir kalem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mobilya sektöründeki Türkiye'nin gücü, doğru pazarlama stratejileri ve markalaşma çalışmaları ile beslenerek bir ticaret enstrümanı olarak yeniden yorumlanabilir.

Plastik ve kauçuk ürünlerin ithalatı ülke ticaretinde önemli bir yer tutmakta ve Çin'in tedarikteki etkisinin hafiflemesi ile birlikte Letonya'nın hali hazırdaki ithalat ortaklarının hazırlıklı olmadığı bir pazar oluşturmaktadır.

Türkiye'nin alt yapısı ve ihracat tecrübeleri ile güçlü bir potansiyele sahip olduğu ürün gamları, aşağıdaki tabloda vurgulanmıştır.

**Tablo 23: Türkiye'nin Letonya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Letonya'ya İhracatı		Letonya'nın Dünyadan İthalatı	Letonya'nın Çin'den İthalatı	Letonya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.506.147	1.616	0	143141	24.487	0
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	1.326.842	5.546	0	81604	3.491	0
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	1.075.180	89	0	52198	5.211	0 (anti-damping uygulamaları mevcuttur)
8544	İzole edilmiş tel, kablo	2.072.181	427	0	84336	6.756	0
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	1.056.207	455	0	55703	12.232	0
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	1.704.557	451	0	118130	7.472	0

**Kaynak:** Trademap

## 4.22. LİTVANYA

Litvanya'daki ilk korona virüs vakası tespit edilen 28 Şubat 2020'den bu yana hasta sayısı sürekli ancak pasif bir seyirle artış göstermiş ve bugün rakamlar 1500'ün üzerinde hasta ve 55'in üzerinde ölüme ulaşmıştır. Ülkede koronavirüs vakalarının artmasıyla birlikte Litvanya hükümeti ilk olarak 12 Mart tarihinde, 100'den fazla katılımcının yer aldığı halka açık tüm kapalı etkinliklerin iptal edilmesine karar vermiştir. Aynı gün tüm eğitim kurumlarının çevrimiçi öğrenmeyi kullanma önerisiyle kapatılmıştır. Tüm müzeler, sinemalar ve spor salonları da yasak kapsamına alınmıştır. 16 Mart tarihinde bütün ülke karantina altına alınmıştır. 16 Mart itibarıyla Litvanya sınırlarını neredeyse tüm yabancılara kapattı. Litvanya vatandaşlarının iş seyahatleri dışında ülkeyi terk etmeleri de yasaklandı. Kamyon şoförleri, diplomatlar ve transit yolcuların istisnai şartlara sahip olduğu bu karantinanın 30 Mart'a kadar devam etmesi planlanmıştır. Litvanya demiryolları da tüm uluslararası demiryolu hizmetlerini bu karantina süresi boyunca durdurmuştur.

14 Mart tarihi itibarıyla ise Litvanya'da yaşayan veya ulusal firmalar adına yük taşımacılığı yapan kişiler hariç olmak üzere sınırlar kapatıldı ve transit geçişler, sınırlar içerisinde bulunulduğu süre boyunca izole olunacağı ve mecburi olmayan bir duraklama yapılmayacağına beyan edildiği bir formun ibrazı ve onayı ile serbest kılınmıştır.

Mart sonunda karantina sıkılaştırılmış, Vilnius Havalimanı'na uçakla yurt dışından gelecek kişilerin otelde karantinaya alınacağı duyurulmuştur. Karantina önlemlerinin uzaması ile beraber demiryollarında kondüktör değişimli nakliye modeline geçilmiştir.

11 Mayıs itibarıyla pandemi süresince alınan özellikle sosyal önlemler gevşetilmiş ve tüm AB üyesi ülke vatandaşlarının 14 günlük karantina uygulaması ile ülkeye girişine izin verilmiştir.

15 Mayıs tarihi itibarıyla Baltık ülkeleri sakinleri ve yasal olarak orada kalan insanlar için koronavirüs belirtileri göstermemek kaydıyla serbest dolaşıma tekrar başlamıştır. Ülke çapındaki karantina 31 Mayıs tarihine kadar uzatılmış durumdadır.

Ülke ağırlıklı olarak petrol yağları, otomobil, traktör ve yan sanayi ürünleri ile ilaçlar ithal etmektedir.

Litvanya'nın ithalatı başlıca olarak AB (% 68.2), Rusya (% 14.2), Kazakistan ve Çin (her biri % 2.8) ülkelerinden gerçekleştirilmektedir.

Özellikle otomotiv ve traktör yan sanayi ürünleri ile Çin'e alternatif olabilecek Türk sanayisi, dış ticaret dengesi negatif seyreden Litvanya için rekabetçi bir alternatif olarak düşünülebilir.

Makine ve elektrikli aletlerdeki dışa bağımlılık, doğru ürün gamı ve fiyat politikaları ile yeni bir ticaret alanı olarak yorumlanabilir.

Türkiye'nin Litvanya'nın ithalat gruplarında söz sahibi olabileceği potansiyel ürün grupları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

**Tablo 24: Türkiye'nin Litvanya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Litvanya'ya İhracatı		Litvanya'nın Dünyadan İthalatı	Litvanya'nın Çin'den İthalatı	Litvanya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.506.147	1.972	0	154.008	24.865	0
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	1.075.180	1.763	0	121.069	8.980	0
8544	İzole edilmiş tel, kablo	2.072.181	2.306	0	232.458	11.203	0
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	4.365.142	9.700	0	396.132	29.869	0
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	1.056.207	1.506	0	120.452	13.941	0

**Kaynak:** Trademap

## 4.23. LÜKSEMBURG

Lüksemburg'da 29 Şubat tarihinde Sağlık Bakanlığı tarafından açıklanan ilk pozitif vakadan bu yana hasta sayısı 4000'e ve ölüm sayısı 100'ün üzerine ulaşmıştır. 3 aylık olağanüstü hal ilan edilmiştir. Ülkedeki tüm eğitim kurumları 24 Mayıs'a kadar kapatılmıştır. Toplu taşıma ve sosyal mesafe kuralları ile ilgili düzenlemeler uygulanmıştır. Lüksemburg'da mal taşımacılığı ile ilgili herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir.

Lüksemburg AB ortaklarına bağımlıdır; diğer üye ülkelerden toplam mal ithalatının neredeyse %80'ini gerçekleştirilmektedir. Üç komşu ülkesi toplam ithalatın sırasıyla %25.5, %23.3 ve %12.5'ini oluşturan Belçika, Almanya ve Fransa'dır. Lüksemburg, kendi ihracatını Avrupa Birliği dışında çeşitlendirmeye çalışmaktadır ve bu sebeple orta doğu ve asya ülkeleri ile de aktif bir ticari ilişki içerisinde.



Lüksemburg'un ithalatının ilk sıralarını otomobiller, petrol yağları, demir atıkları ve hurdalar oluşturmaktadır. İthalatta 7. sırada yer alan Çin, otomotiv yan sanayi ürünlerinde Türkiye'den gerçekleştirilen ithalatın üzerinde bir grafik çizmiştir. Terminal ve lojistik avantajlar sunularak bu sektörlerde hakimiyet artırılması mümkündür.

AB üyesi olmayan ülkeler için gümrük vergisi genellikle oldukça düşük olmasına rağmen giyim sektörü, kumaşlar ve tarımsal gıda ürünleri gibi özel bir yüksek tarife tabi olan üç sektör ve ürün kategorisi bulunması avantaja çevrilebilir bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çin ile ticari aktivitelerin azalması halinde Türkiye'nin hızla cevap verebileceği ürün grupları aşağıdaki tabloda aktarılmıştır.

**Tablo 25: Türkiye'nin Lüksemburg'a İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Lüksemburg'a İhracatı		Lüksemburg'un Dünyadan İthalatı	Lüksemburg'un Çin'den İthalatı	Lüksemburg'un Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
8544	İzole edilmiş tel, kablo	2.072.181	45	45	83.468	1.695	0
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	4.365.142	1.132	1132	255.248	3.196	0

**Kaynak:** Trademap

## 4.24. İTALYA

İtalya'da ilk Covid-19 vakası 20 Şubat'ta Lombardiya bölgesindeki Lodi kentinde ortaya çıkmış, ülkede salgın kaynaklı ilk ölüm ise 21 Şubat'ta kayıtlara geçmiştir. Ülkede ilk koronavirüs vakalarının ocak ayında görüldüğü ancak tespit edilemediği için bunun yeni bir salgın türü olduğunun bir ay sonra anlaşılabilirdi açıklanmıştır. 1 Ocak 2020 tarihinde Roma'da bulunan iki Çinli turiste yapılan testin pozitif çıkmasının ardından İtalya'da bugün onaylanmış vaka sayısı 225.000'i aşmış ve ölü sayısı 32.000'e yaklaşmıştır. İngiltere'den sonra Avrupa'daki en yüksek ölüm oranına sahip olan İtalya, 9 Mart tarihinde İtalya kırmızı bölge ilan edilmiş ve karantina kısıtlamaları ülke geneline yayılmıştır. Zorunlu olmayan tüm endüstriyel ve ticari üretim faaliyetleri askıya alınarak sınırlar ticari ve yolcu taşımalarına kapatılmıştır. 26 Nisan'dan itibaren ise yavaşlayan salgın etkilerinin ışığında kademeli ve kontrollü esnemeler başlatılmış, hesaplanmış riskler kapsamında uygulamalara yenilikler getirilmiştir.

İtalya, ihracata yönelik bir ekonomiye sahiptir ve GSYİH'nın yaklaşık% 59,5'ini oluşturan ticaret ile dünyanın en büyük ihracat ve ithalatçıları arasında yer almaktadır. Ülke, enerji ihtiyaçları için ithalata bağımlıdır, bu nedenle petrol ve gaz ürünleri, otomobil ve ilaçlarla birlikte İtalya'nın ithalat faturalarındaki ana kalemler arasında yer almaktadır.

İtalya'nın başlıca ticaret ortakları Almanya (%12.6), Fransa (%10.4), ABD (%9), İspanya (%5.2) ve İngiltere (%5.1) iken., Çin ve Rusya da ikili ticaret hacimleri büyüme trendine sahip ülkeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'nin ihracat ve ithalat partnerleri arasında uzun süredir ilk 10 sıralamasında yer alan İtalya'nın başlıca tedarikçi ülkeleri Almanya (%16.4), Fransa (%8.7), Çin (%7.3) ve Hollanda'dır (%5.3).

İtalya, olan AB'nin başlıca tarım oyuncularından biridir. Ülkenin sınırlı doğal kaynakları nedeniyle tarımsal üretimde kullanılan hammadde, ithalatında çok önemli bir yere sahiptir.

Pandeminin çok sert şartlar altında ve sonuçlarla yaşandığı İtalya'nın kamuoyu ve siyasetteki yankıları çeşitli olmuş, yadsınamayacak dereceye gelen Çin karşıtı tutumlar sebebiyle iki ülkenin gelecekteki ticari ilişkilerinin seyri öngörülemezdir.

İtalya'nın markalaşma süreç ve hedeflerini tamamlamış otomotiv, mobilya ve tekstil sektörlerinin dezavantajı sanayileşme ve üretim kapasitesinin sınırlı olması sebebiyle talebe tek başına cevap verememişi ve maliyet avantajına sahip olamamasıdır. Çin'in ucuz hammadde ve iş gücü sayesinde süspense ettiği bu sektörler, Türkiye'nin de sanayisinin ve kalifiye işgücünün mevcut olduğu; İtalya'nın taleplerinin hatırı sayılır bir kısmını karşıladığı alanlardır.

Ülkenin ithalat kalemlerinde Çin'in önemli bir pay işgal ettiği ürün gruplarında, Türkiye'nin üretim/ ihracat kapasitesini arttırması ve agresif bir pazarlama stratejisi ile bu fırsat değerlendirilebilecektir. Aşağıdaki tabloda ilgili ürün grupları özetlenmiştir.

**Tablo 26: Türkiye'nin İtalya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTİP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin İtalya'ya İhracatı		İtalya'nın Dünyadan İthalatı	İtalya'nın Çin'den İthalatı	İtalya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	1.976.631	78.897	4	2.481.526	434.972	0
7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. Den geniş)	2.746.441	90.556	9	1.757.102	469.820	0 (koruyucu ve telafi edici vergi uygulamaları (%25 genel bant))
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	1.892.860	109.934	6	1.225.007	285.388	0
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	1.075.180	56.360	5	1.758.534	547.051	0
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	1.342.029	65.487	5	1.897.326	260.471	0
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	4.365.142	274.688	6	8.304.080	469.090	0
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	1.056.207	31.417	3	1.104.961	382.268	0
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	1.704.557	16.809	1	1.302.509	277.902	0

**Kaynak:** Trademap

## 4.25. GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMİ

İlk koronavirüs vakalarının 9 Mart 2020 tarihinde teyit edildiği Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nde, vaka sayısı 1000'e, ölüm sayısı ise 20'ye yaklaşmaktadır. Güney Kıbrıs makamlarının hiçbir bilimsel gerekçe olmadan adada daha vakaya rastlanmadan önce koronavirüsü önlemlerini gerekçe göstererek 29 Şubat'ta Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile dört sınır kapısını kapatmasının ardından 15 Mart itibarıyla tüm sınırlarını vatandaşları olmayanlar için 15 gün süreyle kapatma kararı almıştır.

Kıbrıs'ın coğrafi konumu (ülke Batı ve Doğu arasında bir köprüdür), iyi havayolları ve telekomünikasyon altyapısı ile ülkenin kendisini önemli bir bölgesel ve uluslararası iş merkezine dönüştürmesini sağlamıştır. Ülkenin dış ticareti GSYİH'nın% 145'ini temsil etmektedir (Dünya Bankası, 2018) ve esas olarak AB'ye yöneliktir. GKRY'nin başlıca ithalat kalemleri ham petrol, gemiler, motorlu arabalar dışındaki petrol yağlarıdır ve ana tedarikçileri ise Yunanistan, Almanya ve İtalya olarak karşımıza çıkmaktadır.

İthalat mallarının menşe ülkesinin diğer 25 AB üye devletinden biri olması koşuluyla, Kıbrıs ile yapılan ticaret gümrük vergilerinden tamamen muafır. Avrupa dışı ülkeler için, Kıbrıs Entegre Tarife Sistemine başvurulmalıdır. GKRY, Avrupa dışı ülkeler için, özellikle mamul mallarda (genel bant %4,2) oran nispeten düşük olmakla birlikte tekstil, giyim eşyaları ve gıda işleme sanayi sektörleri çok sayıda tarife kotası ve ek vergiler ile koruyucu önlemlere sahiptir.

Türkiye'nin gelişmiş makine sektörü, maliyet ve lojistik avantajları ile ithalat kalemlerinin karşılığı olabilecek güce sahiptir.

Çin'in tedarik zincirindeki etkinliğinin azalması durumunda ihracat için fırsat olabilecek ürün grupları aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

**Tablo 27: Türkiye'nin G.Kıbrıs Rum Yönetimine İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin GKRY'e İhracatı		GKRY'nin Dünyadan İthalatı	GKRY'nin Çin'den İthalatı	GKRY'nin Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.506.147	6.006	0	42.615	15.256	0
6802	Yontulmaya, inşaata elverişli işlenmiş taşlar	971.539	5	1	23.305	4.085	0
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	1.326.842	7.401	1	32.983	2.751	0
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	1.892.860	7.375	0	33.739	5.059	0
8450	Çamaşır yıkama makineleri	1.035.090	2.245	0	9.884	3.070	0
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	1.075.180	4.070	0	28.033	5.031	0
8544	İzole edilmiş tel, kablo	2.072.181	9.631	0	41.688	5.775	0
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	1.056.207	6.019	1	32.712	10.988	0
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	1.704.557	9.931	1	77.842	13.127	0

**Kaynak:** Trademap

## 4.26. SLOVAKYA

Slovakya'nın Çin'den 3.3 milyar dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Slovakya'nın Çin'den ithal ettiği en önemli 30 ürün kalemini incelediğimizde ise; 8708, 8544, 8528, 8516 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Özellikle *elektrik-elektronik, elektrikli makine ve cihazlar, motorlu taşıtların aksamları* sektörlerinde Slovakya'nın Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat rakamlarının çok üzerindedir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; Çin, ülkemizin de üretiminde ve ihracatında güçlü olduğu 8708 ve 8544 ürünleri bazında Slovakya'ya 216.2 milyon dolar fazla ürün satmıştır. *Elektrikli makine ve cihazlar* sektöründe ise ülkemiz Çin'in Slovakya'ya satmış olduğu rakamların çok gerisinde kalmıştır. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu bu sektörlerin potansiyeli gözler önündedir. Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu, kur avantajı gibi faktörleri değerlendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

**Tablo 28: Türkiye'nin Slovakya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Slovakya'ya İhracatı		Slovakya'nın Dünyadan İthalatı	Slovakya'nın Çin'den İthalatı	Slovakya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
8708	87.01 ila 87.05 Pozisyonlarında yer alan motorlu taşıtların aksam, parça ve aksesuarı:	4.365.142	13.563	0,31%	12.095.234	178.005	0%
8544	İzole edilmiş tel, kablo	2.072.181	4.447	0,21%	2.322.600	38.207	0%
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	1.342.029	2.630	0,20%	965.806	140.642	0%
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	1.075.180	1.648	0,15%	372.836	65.526	0%

**Kaynak:** Trademap

## 4.27. SLOVENYA

Slovenya'nın Çin'den 2.3 milyar dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Slovenya'nın Çin'den ithal ettiği en önemli 30 ürün kalemini incelediğimizde ise; 8708, 8418, 8528, 8516, 9401 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu ürün kalemlerini içeren sektörler *motorlu taşıtların aksamaları, elektrikli makine ve cihazlar, elektrik-elektronik ve mobilya* sektörleridir.

Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; söz konusu bütün sektörlerde *motorlu taşıtların aksamaları* sektörü hariç Slovenya'nın Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat rakamlarının üzerindedir. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu bu sektörlerin potansiyeli gözler önündedir.

Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu, kur avantajı gibi faktörleri değerlendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

**Tablo 29: Türkiye'nin Slovenya'ya İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Slovenya'ya İhracatı		Slovenya'nın Dünyadan İthalatı	Slovenya'nın Çin'den İthalatı	Slovenya'nın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
8708	87.01 ila 87.05 Pozisyonlarında yer alan motorlu taşıtların aksam, parça ve aksesuarı:	4.365.142	96.184	2,20%	1.252.226	21.427	0%
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	1.892.860	4.101	0,22%	156.549	20.079	0%
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	1.342.029	1.053	0,08%	140.138	22.696	0%
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	1.075.180	6.169	0,57%	191.376	31.089	0%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	1.056.207	18.787	1,78%	330.469	23.832	0%

**Kaynak:** Trademap

## 4.28. YUNANİSTAN

Yunanistan'ın Çin'den 4.5 milyar dolarlık bir ithalatı söz konusudur. Ülkemizin ihracatta güçlü olduğu ürün kalemleri bazında Yunanistan'ın Çin'den ithal ettiği en önemli 30 ürün kalemini incelediğimizde ise; 6204, 6110, 8418, 9403, 6203, 6104, 6115, 8516, 9401 GTIP kodlu ürünler karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu ürün kalemlerini içeren sektörler; *elektrik-elektronik, elektrikli makine ve cihazlar, tekstil ve mobilya* sektörleridir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; söz konusu bütün sektörlerde Yunanistan'ın Çin'den gerçekleştirdiği ithalat rakamları, Türkiye'den gerçekleştirdiği ithalat rakamlarının üzerindedir. Covid gündemi sebebiyle oluşan global krizi avantaj haline getirmeye çalışılırsa; söz konusu sektörlerin potansiyeli gözler önündedir. Çin'in uzak bir destinasyon oluşu, Covid nedeniyle Çin'e güvenin azalmış olması, ülkemizdeki iş gücü maliyetinin az oluşu, kur avantajı gibi faktörleri değerlendirildiğinde Türkiye olarak söz konusu ürün kalemleri üzerinden pazarda önemli bir paya ulaşılabilir.

**Tablo 30: Türkiye'nin Yunanistan'a İhracatında Potansiyeli Artan Ürünler (1.000USD)**

GTIP	Ürün Açıklaması	Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Türkiye'nin Yunanistan'a İhracatı		Yunanistan'ın Dünyadan İthalatı	Yunanistan'ın Çin'den İthalatı	Yunanistan'ın Türkiye'ye Uyguladığı Gümrük Vergilendirmeleri
		2019 1.000USD	2019 1.000USD	Türkiye'nin İhracatındaki payı	2019 1.000USD	2019 1.000USD	
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	2.947.082	10.417	0,35%	290.480	44.099	0%
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	1.976.631	10.509	0,53%	249.238	96.605	0%
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	1.892.860	33.462	1,77%	207.847	36.770	0%
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	1.704.557	12.959	0,76%	226.118	41.903	0%
6203	Erkekler ve erkek çocuklar için takım elbiseler, takımlar, ceketler, blazerler, pantolonlar, askılı ve üst ön parçalı tulumlar, kısa pantolonlar ve şortlar (yüzme kıyafeti hariç) :	1.471.827	12.309	0,84%	203.387	57.624	0%
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, panolon vs. (örme)	1.249.696	8.005	0,64%	212.834	73.095	0%
6115	Çorap; külotlu, kısa; uzun konçlu, soketler (örme)	1.097.798	8.328	0,76%	90.958	42.436	0%
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	1.075.180	32.696	3,04%	202.563	41.254	0%
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	1.056.207	10.331	0,98%	127.852	50.425	0%

**Kaynak:** Trademap

## 5. KAYNAKÇA

Wikipedi Özgür Ansiklopedi – [www.wikipedia.org](http://www.wikipedia.org)

Worldometers - [www.worldometers.com](http://www.worldometers.com)

Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi - <https://www.ecdc.europa.eu/>

Euronews - [www.euronews.com](http://www.euronews.com)

Avrupa Birliği Resmi Sitesi- <https://europa.eu/>

T.C. Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi – [www.ticaret.gov.tr](http://www.ticaret.gov.tr)

Avrupa Komisyonu COVID-19 Sayfası – [https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response\\_en](https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response_en)

Trademap – [www.trademap.org](http://www.trademap.org)

Avrupa İstatistik Kurumu (EuroStat) – <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20200519-2?inheritRedirect=true&redirect=%2Feurostat%2Fweb%2Fcovid-19%2Foverview>

Covid-19 trouble brewing behind EU-China ties, <https://asiatimes.com/2020/04/covid-19-trouble-brewing-behind-eu-china-ties/>

Is the EU's COVID-19 Response Losing Central and Eastern Europe to China?,  
<https://www.worldpoliticsreview.com/articles/28744/is-the-eu-s-covid-19-response-losing-central-and-eastern-europe-to-china>

Covid-19 and Europe-China Relations,  
[https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/etnc\\_special\\_report\\_covid-19\\_china\\_europe\\_2020.pdf](https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/etnc_special_report_covid-19_china_europe_2020.pdf)